

2017

Ouders & studieloopbaankeuzes

**Een onderzoek naar de
ouderbetrokkenheid bij studiekeuzes en
loopbaanoriëntatie**

Naam: Sam Beckers

Studentnummer: 2177373

Datum: 20 januari 2017

Praktijkorganisatie: Rythovius
College

Afstudeerbegeleider: Elles Velter

Ouders & studieloopbaankeuzes

Afstudeer kandidaat: Sam Beckers
Adres: Burghstraat 28
Postcode en plaats: 5614BD
Eindhoven
Email: sam.beckers@student.fontys.nl

Afstudeerorganisatie: Rythovius
College
Adres: Bospoort 1
Postcode en plaats: 5521 CK Eersel
Website: www.rythoviuscollege.nl

Onderwijsinstelling: Fontys
Hogescholen
Opleiding: Human Resource
Management
Jaar: 4
Adres: Emmasingel 28
Postcode en plaats: 5611AZ
Eindhoven

Samenvatting

Diverse maatschappelijke veranderingen wijzen op het belang van loopbaanoriëntatie en – begeleiding. Leerlingen zijn jong wanneer zij belangrijke keuzes moeten maken en zijn vaak nog niet in staat om zelfstandig loopbaancompetenties te ontwikkelen. Het ontwikkelen van loopbaancompetenties helpt de leerling om goede keuzes te maken voor opleiding en beroep, ouders spelen hierbij een belangrijke rol (Kuijpers, 2011). Het Rythovius College stimuleert haar leerlingen bij de ontwikkeling van loopbaancompetenties middels activiteiten en begeleiding. Op welke wijze ouders betrokken zijn bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie is voor de school onduidelijk. Omdat ouderbetrokkenheid bijdraagt aan de loopbaanontwikkeling van kinderen is het belangrijk om inzicht te verkrijgen in de wijze waarop ouders betrokken zijn. Het doel van voorliggend praktijkonderzoek is dan ook om inzicht te krijgen in hoe de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken zijn bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van hun kind. De centrale onderzoeksvraag die hierbij hoort, luidt: 'Op welke wijze zijn de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van deze leerlingen'. Middels een vragenlijst voor ouders en interviews met decanen is de ouderbetrokkenheid in kaart gebracht. Uit de resultaten blijkt dat ouders door het krijgen van informatie betrokken worden bij LOB-activiteiten. In mindere maten krijgen ouders handvatten van de school om de loopbaancompetenties van hun kind te ontwikkelen.

Voorwoord

Kiezen welke opleiding je na het voorgezet onderwijs wilt volgen, is een belangrijke en moeilijke keuze. Dit heb ik zelf ervaren, ik heb verschillende opleidingen gevolgd voordat ik startte met mijn huidige opleiding. Het zijn keuzes die niet eenvoudig zijn, het is daarom fijn als je mensen om je heen hebt die je ondersteunen. In mijn keuzeproces zijn docenten, studieloopbaanbegeleiders, vrienden maar vooral mijn ouders belangrijke personen geweest.

Voor u ligt het afstudeeronderzoek naar ouderbetrokkenheid bij studiekeuze en loopbaan oriëntatie op het Rythovius College. Dit afstudeeronderzoek is verricht in het kader van de afronding van de opleiding Human Resource Management aan Fontys Hogescholen te Eindhoven.

Allereerst wil ik mijn stageplaats het Rythovius College bedanken, zij hebben mij de kans gegeven om onderzoek te doen binnen hun school. Ik wil Nelleke den Braber en Esther Biemans bedanken voor hun prettige begeleiding. Daarnaast wil ik mijn afstudeerbegeleider Elles Velter bedanken, zij heeft mij scherp gehouden en de begeleidingsmomenten waren altijd intensief. Ook wil ik mijn studiegenoten bedanken voor de fijne samenwerking en mentale steun. Tot slot wil ik mijn familie bedanken die mij gesteund heeft en in het bijzonder mijn moeder, bedankt voor je kritische blik op de inhoud, vormgeving en Nederlandse taal.

Ik wens de lezer van mijn afstudeeronderzoek veel leesplezier.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Voorwoord	3
Hoofdstuk 1. Inleiding	6
1.1 Maatschappelijke ontwikkeling	6
1.2 Aanleiding onderzoek	7
1.3 Afbakening van het onderzoek	7
1.4 Praktijk- en kennisdoel	8
1.5 Hoofd- en deelvragen	8
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	9
2.1 Loopbaanondersteuning en begeleiding	9
2.2 Loopbaancompetenties	9
2.3 LOB op het Rythovius College	11
2.4 De rol van ouders bij LOB	11
2.5 Wat wordt verstaan onder ouderbetrokkenheid	12
2.6 Loopbaanondersteunend gedrag	13
2.7 De kant van de school	15
2.8 Best practice	17
Hoofdstuk 3. Conceptueel model	19
Hoofdstuk 4. Methodische verantwoording	19
4.1 Type onderzoek	19
4.2 Procedures en respondenten	20
4.3 Meetinstrumenten	21
4.4 Analyses	22
Hoofdstuk 5. Resultaten	22
5.1 Vragenlijst onderzoek ouders	22
5.1.1. Algemene gegevens	22
5.1.2. Globale vragen ouderbetrokkenheid	23
5.1.3. Verantwoordelijk voor de schoolloopbaan	24
5.1.4. Kennis over LOB-activiteiten	25
5.1.5. LOB-activiteiten thuis	26
5.2 Correlaties	27
5.3 Interviews decanen	28
5.3.1. Verantwoordelijk voor LOB	28
5.3.2. Ouderbetrokkenheid bij LOB	28
5.3.3. Ouderbetrokkenheid tijdens studiekeuzetraject	29
5.3.4. Stimuleren van ouderbetrokkenheid	30
5.4 Vergelijkende analyse	30
Hoofdstuk 6. Conclusies	30
6.1 Beantwoording deelvraag 1.	31
6.2 Beantwoording deelvraag 2.	31
6.3 Beantwoording deelvraag 3.	32
6.4 Beantwoordingdeelvraag 4.	32
6.5 Beantwoording hoofdvraag	32

Hoofdstuk 7. Discussie	33
7.1 Beperkingen	33
7.2 Sterke punten	34
7.3 Nieuw conceptueel model	35
7.3.1. Toelichting nieuw conceptueel model	35
Literatuurlijst	37
Bijlage 1. Transcript interview Nelleke den Braber	41
Bijlage 2. Transcript interview Esther Biemans	43
Bijlage 3. Codeboek	45
Bijlage 4. Vragenlijst ouders	46
Bijlage 5. Vragenlijst decanen	51

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Maatschappelijke ontwikkeling

De betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kinderen is een actueel onderwerp in de huidige maatschappij. Volgens het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2009) is het van essentieel belang dat ouders meer betrokken worden bij de ontwikkeling van het schoolgaande kind. In een opgestelde brief pleit voormalig minister Van Bijsterveldt voor het investeren in partnerschap tussen ouders en school. Met als doel dat alle schoolgaande kinderen zich in de toekomst beter kunnen ontwikkelen en dat er aandacht wordt gegeven aan de talenten van het kind. Dit is niet alleen in het belang van het kind maar ook in het belang van de maatschappij (Smit, 2012). Als dit niet gebeurt, vergroot dit de kans op het ontstaan van problemen. Deze kunnen zich voordoen op economisch, maatschappelijk en sociaal terrein. Te denken valt aan (jeugd) criminaliteit, schooluitval en werkloosheid met alle gevolgen van dien (Dearing, McCartney, Weiss, Kreider & Simpkins, 2004).

Inmiddels erkennen wetenschappers, leraren, politici en ouders dat ouderbetrokkenheid belangrijk is (de Vries, 2010). Er is veel onderzoek gedaan naar ouderbetrokkenheid, waar uit verschillende onderzoeken blijkt dat de betrokkenheid van ouders een enorm positieve invloed heeft op schoolprestaties, gedrag en werkhouding van kind(eren), maar ook op het cognitief en sociaal-emotioneel functioneren van een kind (Pameijer, 2012). Ook heeft volgens Pameijer (2012) de ouderbetrokkenheid een positieve invloed op het voorkomen van schoolverzuim (de Bruin, 2012).

Verder is uit onderzoek gebleken dat ouders bij primair onderwijs meer betrokken zijn bij hun schoolgaande kinderen, dan ouders bij voortgezet onderwijs. Gedurende de periode dat het kind primair onderwijs doorloopt, is er over het algemeen regelmatig contact tussen ouders en school. Waarschijnlijk komt dit omdat de kinderen in de basisschoolleeftijd meer afhankelijk van hun ouders zijn (Smit, 2007). De afstand tussen school en ouders is vaak kleiner. Kinderen gaan normaliter een flink aantal jaren naar dezelfde basisschool, hierdoor kent men elkaar beter, dus het gesprek aangaan kan soms gemakkelijker zijn, men weet met wie men van doen heeft en wat men kan verwachten. Op het moment dat het kind naar het voortgezet onderwijs gaat wordt het zelfstandiger, en wordt het geacht zelf meer verantwoordelijkheid te nemen. Soms is het voor ouders dan ook moeilijk om te bepalen wanneer ze contact met school over het een en ander moeten opnemen of wanneer het kind dit zelf moet bespreken met de leerkrachten. Zij worden zelfstandiger en onafhankelijker, hierdoor laten de ouders hun kinderen vrijer, waardoor de afstand tussen school en ouders steeds groter wordt (van der Hoeven, 2006).

Leerlingen krijgen op jonge leeftijd al te maken met belangrijke keuzemomenten. Mavo leerlingen maken bijvoorbeeld in de vierde klas al de keuze voor hun opleiding, vaak zijn zij dan pas 16 jaar en nog op zoek naar hun eigen identiteit. Jongeren van deze leeftijd zijn pubers en pubers hebben de neiging dwars te liggen. Waarom gedragen pubers zich zo dwars? 'Pubers hebben iets belangrijks te doen,' zegt Dean Simonton in het boek 'Help mijn kind moet kiezen' (Kock, 2010), Simonton is hoogleraar psychologie aan de Universiteit van Californië in Davis. 'Ze moeten hun plek vinden, een plaatsje zien te veroveren in de wereld. Ze moeten hun eigen identiteit vinden. Maar wat die identiteit precies inhoudt, is niet zonder meer duidelijk. Worden ze advocaat, zakenman, tandarts? Op deze leeftijd is alles nog mogelijk,' zegt Simon.

In de praktijk blijkt dan ook dat deze leerlingen niet genoeg nadenken over welke richting en vervolgopleiding goed bij hun past en zicht geeft op (passend) werk. Het gevolg is dat leerlingen van opleiding wisselen of uitvallen. (SER, 2013). Uit onderzoeken blijkt dat meer

dan 35 procent van de studenten in het eerste jaar van het mbo het gevoel heeft een verkeerde keuze te hebben gemaakt. Ze rapporteren dat de opleiding en het perspectief totaal niet aan de verwachtingen voldoen. Het is niet voor niets dat het Ministerie van Onderwijs de studiekeuze- en loopbaanoriëntatiebegeleiding hoog op de agenda heeft staan. Het gaat om persoonlijke problematiek van talloze leerlingen, maar er zijn ook enorme kosten mee gemoeid. Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeid (ROA) heeft berekend dat het uitvallen, herstarten, vertragen en switchen van leerlingen en studenten jaarlijks tussen de 5 en 6 miljard euro kost.

Jolanda, eerstejaars mbo secretaresseopleiding (tweede keuze)

'Toen ik 14 was, wilde ik de horeca in. Ik hield van lekker eten en ik vond het ook zo leuk klinken: de horeca. Ik ben toen ik 16 was gaan werken in de horeca en op zich vond ik het werken in de bediening wel leuk. Je verdient wat en je ontmoet leuke mensen. Na de mavo heb ik gekozen voor een vakopleiding in de horeca, maar dat ik me zwaar tegengevalven. Ik bleek toch niet echt het juiste type te zijn. Ik kan slecht tegen het hectische van de horeca en houd toch meer van zekerheid en regelmaat (Kock, 2010)

1.2 Aanleiding onderzoek

Zoals in paragraaf 1.1 al is benoemd, is er in Nederland steeds meer aandacht voor de ontwikkeling van beleid ten aanzien van LOB. Goede loopbaanoriëntatie en begeleiding helpen jongeren om een helder beeld te krijgen van een beroep of opleiding en van hun eigen mogelijkheden en wensen. Het LAKS (Landelijk Actie Komitee Scholieren) heeft onderzoek gedaan naar gebruik, waardering, impact en behoefte aan LOB onder scholieren in het voortgezet onderwijs. Hieruit komt naar voren dat scholieren behoefte hebben aan LOB, het opdoen van ervaringen, zoals stages en meeloopdagen is hier een belangrijk onderdeel van. Wat betreft begeleiding bij LOB en studiekeuze geven scholieren aan dat zij het meest geholpen zijn bij LOB en hun studiekeuze door hun ouders (43%). Er is dus een belangrijke rol weggelegd voor de ouders. Dit sluit aan bij wat de theorie zegt over ouderbetrokkenheid, dit is terug te lezen in paragraaf 1.1 en wordt verder uitvoerig beschreven in het theoretisch kader.

Voor het Rythovius College is dit de aanleiding geweest om onderzoek te doen naar de wijze waarop ouders betrokken zijn bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van de leerlingen. Voorliggend onderzoek richt zich op de wijze waarop ouders betrokken zijn bij loopbaan oriëntatie en de studiekeuze, hoe deze betrokkenheid zich uit thuis en op school) en in hoeverre ouders zicht hebben op het keuzeproces van de leerling. Op het moment heeft het Rythovius College hier geen helder beeld van. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de wijze waarop de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken zijn bij LOB en de studiekeuze om uiteindelijk de ouderbetrokkenheid te vergroten.

1.3 Afbakening van het onderzoek

Het Rythovius College is een kleinschalige school voor voortgezet onderwijs in Eersel met ongeveer 1300 leerlingen. De school geeft onderwijs aan leerlingen van mavo, havo, atheneum en gymnasium. Het Rythovius College wil een school zijn waar de ontplooiing van leerlingen, medewerkers en de school als totaal centraal staat. Hierbij staat kwaliteit voorop en is er ruim aandacht voor creativiteit, niet alleen binnen de creatieve vakken, maar binnen het hele leerproces (Rythovius College, z.j.) Dit onderzoek richt zich op de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen. Deze keuze is gebaseerd op het feit dat mavo leerlingen al

op jonge leeftijd een studiekeuze moeten maken, gemiddeld zijn zij 16 jaar op het moment van de keuze. Uit de theorie komt dan ook naar voren dat mavo leerlingen vaak een studie kiezen zonder dat zij een duidelijk beeld hebben van de studie en/of het beroep. Voorliggend onderzoek kan als pilot worden gebruikt door de school. Wanneer de resultaten het gewenste effect behalen, kan het Rythovius College ervoor kiezen het onderzoek ook uit te voeren onder de ouders van havo en vwo bovenbouw leerlingen.

1.4 Praktijk- en kennisdoel

Praktijkdoel

De ouderbetrokkenheid bij de studiekeuze van derde- en vierdejaars mavo leerlingen vergroten.

Kennisdoel

Inzicht krijgen in hoe de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken zijn bij de studiekeuze.

1.5 Hoofd- en deelvragen

Hoofdvraag

‘Op welke wijze zijn de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van deze leerlingen’

Deelvragen

1. Hoe ervaren de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen hun ouderbetrokkenheid?
2. In hoeverre zijn ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken bij loopbaanoriëntatie en –begeleiding en hebben zij inzicht in het keuzeprocess van de leerling en de activiteiten van de school op dit terrein?
3. Welke ondersteunende en begeleidende rol spelen ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen *thuis* bij school- en beroepskeuze en loopbaanoriëntatie?
4. Op welke wijze zijn ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen volgens de decaan *binnen school* bij LOB-activiteiten betrokken?

Leeswijzer

Voorliggend onderzoeksrapport is onderverdeeld in verschillende hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk is de inleiding. In dit hoofdstuk wordt de achtergrond van het praktijkonderzoek toegelicht. Het tweede hoofdstuk is het theoretisch kader, dit bestaat uit een uitgebreide beschrijving van de relevante literatuur met betrekking tot het onderwerp. Op basis van het theoretisch kader wordt er een conceptueel model geschetst. Het volgende hoofdstuk is de methodische verantwoording, hierin wordt beschreven hoe het praktijkonderzoek precies is uitgevoerd. Wat volgt zijn de resultaten, in dit hoofdstuk wordt er een weergave van de belangrijkste resultaten gegeven. Uiteindelijk wordt er in het hoofdstuk conclusie, antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. Verder bestaat dit onderzoeksrapport nog uit een discussie. In dit hoofdstuk wordt er bekeken wat mogelijk zwakke plekken zijn van het onderzoek en wordt er een nieuw conceptueel model geschetst. Dit onderzoek eindigt met een literatuurlijst, hierin staan alle geraadpleegde bronnen die zijn gebruikt voor dit onderzoek. Verder wordt er in het rapport regelmatig verwezen naar de bijlagen, deze zijn te vinden achter de literatuurlijst.

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

Dit theoretisch kader betreft een uitgebreide beschrijving van de relevante literatuur met betrekking tot ouderbetrokkenheid bij studiekeuze en loopbaanoriëntatie. De huidige stand van zaken over de kennis van het onderwerp, verschillende conclusies van auteurs en ook de onbekendheden over het onderwerp komen in dit hoofdstuk ter sprake.

2.1 Loopbaanondersteuning en begeleiding

Wanneer je in de overgang zit van kind naar volwassene maak je als leerling belangrijke keuzes op het gebied van opleiding en beroep (studiekeuze). De keuzes die je maakt zijn bepalend voor de identiteit van een persoon en de betrokkenheid en tevredenheid met de loopbaan in de nabije en latere toekomst (Hotchkiss & Borow, 1996). Hersenonderzoek over keuzes wijst uit dat de rol van 'kennis' weinig invloed heeft bij het maken van keuzes. De leerling is zich vaak niet bewust dat het onderbewuste de daadwerkelijke keuzes maakt. Leerlingen hebben dit met andere termen of in andere gebieden van het geheugen opgeslagen (SLO, z.j.).

Ook is er in de literatuur steeds meer aandacht voor de vraag of leerlingen überhaupt wel toe zijn aan het maken van keuzes over de toekomst. In de leeftijdscategorie van 12 tot 18 jaar is het in ontwikkelingspsychologisch opzicht nog niet voor iedereen mogelijk om antwoord te geven of reflectieve vragen zoals: 'wie ben ik' en 'wat wil ik'. Bij leerlingen in deze leeftijdsfase is de prefrontale cortex onvoldoende ontwikkeld, deze is nodig om plannen te maken voor de langere termijn en na te denken over dilemma's (Dijksterhuis & Meurs, 2006). Het is op deze leeftijd een voorwaarde dat leerlingen goede intensieve begeleiding krijgen bij het maken van noodzakelijke keuzes (VO-raad, 2009).

Mavo leerlingen maken in het derde leerjaar de eerste keuze voor de richting van hun opleiding. Onderzoek van Steenaert en Boessenkool (2003) wijst uit dat bijna alle jongeren in het voortgezet onderwijs een studie kiezen zonder dat zij een duidelijk beroepsbeeld hebben of een idee hebben over hun toekomstperspectief. Jongeren hebben vaak een verkeerd beeld over wat ze zelf kunnen, wat de arbeidskansen zijn of wat een beroep in de praktijk inhoudt. Neuvel (2005) stelt dat leerlingen zich bij het maken van hun studiekeuze vooral laten leiden door rapportcijfers, ook strepen zij keuzes door waarvan ze weten die absoluut niet te willen kiezen. Meijers (2006) onderscheidt vier determinanten van keuzegedrag:

1. ervaringen (hierbij gaat het om eigen ervaringen en ervaringen van de omgeving, zoals vrienden en ouders)
2. geruchten
3. contaminatie (in dit geval wil dat zeggen dat op basis van bestaande opvattingen een bepaalde situatie eigenschappen toegerekend krijgt die er objectief niet bij horen)
4. objectieve informatie

Het eerste punt is het belangrijkste en objectieve informatie komt pas helemaal achteraan.

2.2 Loopbaancompetenties

Om zelfstandig te kunnen functioneren in de samenleving heb je als leerling bepaalde vaardigheden nodig, je moet beschikken over een zekere mate van zelfsturing. Het in staat stellen van zelfsturing vraagt om specifieke competenties, namelijk loopbaancompetenties. Bij deze loopbaancompetenties gaat het om kennis, vaardigheden en houding die het mogelijk maken succesvol keuzes te maken voor opleiding en beroep (Kennisset, 2011).

Onderzoek van Meijers, Kuijpers en Bakker (2006) wijst uit dat de meerderheid van de mavo en mbo-leerlingen geen arbeidsidentiteit en loopbaancompetenties ontwikkelen. Over hun loopbaan denken zij nauwelijks na, er wordt weinig of geen actie ondernomen om hun studieloopbaan te beïnvloeden in het licht van hun loopbaanwensen en ook van netwerken is geen sprake.

Volgens Kuijpers, Meijers & Gundy (2011) is het belangrijk dat leerlingen antwoorden vinden op vijf belangrijke vragen om daarmee hun loopbaancompetenties te ontwikkelen. Dit helpt leerlingen om goede keuzes te maken voor opleiding en beroep. Kuipers onderscheidt vijf loopbaancompetenties:

- Motievenreflectie: dit is het onderzoeken van je wensen en waarden die van belang zijn voor je loopbaan. Hierbij gaat het om bewustwording van wat werkelijk belangrijk is in het leven, wat nodig is om prettig te kunnen werken en wat voldoening geeft. De vragen 'wat wil ik en wat drijft mij' staan hierbij centraal.
- Kwaliteitenreflectie: hierbij onderzoek je wat je (niet) kan en hoe je dit gebruikt voor de ontwikkeling in je loopbaan. Het gaat om bewustwording van eigenschappen en vaardigheden en deze vertalen naar talenten en kwaliteiten die ingezet kunnen worden om wensen en doelen in werk en leren te realiseren. De vragen 'wat kan ik goed en waar kan ik goed in worden' staan hierbij centraal.
- Werkexploratie: hierbij onderzoek je jouw eisen en waarden in het werk en de mogelijkheden om van werk te veranderen. Het is een zoektocht naar werk waarin waarden die gelden in bepaald werk overeenkomen met jouw persoonlijke waarden. De vraag 'welk werk past bij mij' staat hierbij centraal.
- Loopbaansturing: dit is het plannen en beïnvloeden van werken en leren. Hierbij gaat het om het maken van weloverwogen keuzes en het onderzoeken van de gevolgen van deze keuzes. Daarnaast moet daadwerkelijk actie worden ondernomen om werk en leren aan te laten sluiten bij eigen motieven, kwaliteiten en uitdagingen in het werk. De vraag 'hoe bereik ik dat' staat hierbij centraal.
- Netwerken: hierbij onderhoud en bouw je contacten op, gericht op je loopbaanontwikkeling. Deze netwerkcontacten kun je gebruiken om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen of werkmogelijkheden. De vraag 'wie kan mij helpen te worden wat ik wil' staat hierbij centraal.

Leerlingen ontwikkelen loopbaancompetenties in een omgeving waarin ze ervaringen kunnen opdoen (praktijkgericht), over die ervaringen kunnen praten (dialogisch) en keuzes kunnen maken in vervolgstappen die ze willen zetten op basis van de uitkomsten van de gesprekken (vraaggericht).

Leerlingen zullen zichzelf niet snel loopbaangerichte vragen stellen. Zij hebben gesprekken met mensen in hun omgeving nodig waarin deze vragen aan de orde komen. Scholen bieden veelal een programma voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding aan om een keuze te kunnen maken voor een vervolgopleiding. Loopbaanontwikkeling is een voortdurend (en levenslang) proces: in de huidige maatschappij gaat het niet om een eenmalige keuze voor een beroep voor de rest van je leven, maar om een leven lang keuzes maken in je loopbaan voor leren en werk. De begeleiding zou daarom niet zozeer gericht moeten zijn op het laten kiezen, maar op het leren kiezen. Daarom is het belangrijk dat niet alleen aan het einde maar gedurende de gehele opleiding aandacht is voor het ontwikkelen van loopbaancompetenties, zodat deze competenties ook in het latere leven van de leerling benut kunnen worden (Kuijpers & Meijers, 2012).

2.3 LOB op het Rythovius College

Het doel van loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) op het Rythovius College is erop gericht om de leerling zijn eigen loopbaanontwikkeling vorm te laten geven. Door reflectie op het eigen handelen en reflectie op ervaringen krijgt de leerling een beter beeld van zichzelf. Het Rythovius College ondersteunt leerlingen hierin middels begeleiding en activiteiten. De activiteiten die de school organiseert voor de mavo bovenbouw zijn:

3 mavo

- LOB keuzedag
- mbo-voorlichtingsavond
- Snuffelstage
- Buitenschoolse LOB activiteiten (zoals meeloopdagen en open dagen, minimaal 2x)

4 mavo

- LOB inventarisatieopdracht
- mbo-voorlichtingsavond
- LOB dag
- Buitenschoolse LOB activiteiten (zoals meeloopdagen en open dagen, minimaal 1x)

De leerling maakt zijn eigen loopbaanontwikkeling inzichtelijk voor zichzelf en voor anderen door midden van een 'loopbaandossier'. Dit loopbaandossier wordt gedurende het derde en vierde leerjaar van de mavo bijgehouden door de leerling. In dit dossier komen schriftelijke verslagen van LOB activiteiten en wordt beschreven hoe deze activiteiten hebben bijgedragen aan de eigen loopbaanontwikkeling (Rythovius College, z.j.).

2.4 De rol van ouders bij LOB

Een groeiend aantal auteurs (Epstein & Sanders, 2000; Evers, 2006; Oomen, 2002, 2010; RWI, 2008) zijn het met elkaar eens dat de samenwerking tussen leerling en ouder ervoor kan zorgen dat de loopbaanbegeleiding en keuzes die daarbij horen, verbeteren. Een leerling maakt de keuze voor een vervolgopleiding immers niet alleen. In veel gevallen praat een leerling thuis met de ouder over de keuze die hij of zij wil maken. Mede door de kennis die ouders hebben over hun kinderen vormen zij een belangrijke bron van informatie voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). Ouders hebben dus veel invloed op de loopbaan(keuzes) van leerlingen. Volgens Klaassen, Vreugdenhill & Boonk, (2013) geven leerlingen vooral aan dat zij met hun ouders spreken over hun loopbaan. Dit blijkt ook uit kwantitatief onderzoek onder 1589 mavo leerlingen, het overgrote gedeelte hiervan geeft aan dat de ouders de belangrijkste bron zijn als het gaat om het maken van een keuze voor vervolgopleiding (Kuijpers, Meijers & Winters, 2008). Leerlingen geven aan dat zij het belangrijk vinden dat hun ouders betrokken zijn bij hun schoolloopbaan. Een gesprek voeren over de kwaliteiten en motieven van een leerling kan het beste gebeuren als dit in een positieve, bemoedigende omgeving plaatsvindt en als de leerling zelf de regie blijft behouden (Lusse, 2013). De betrokkenheid van ouders draagt aanzienlijk bij aan schoolsucces en het voorkómen van schooluitval. Dit geldt voor alle ouders, ongeacht hun etnische achtergrond of opleidingsniveau (Desforges & Abouchaar, 2003). Wanneer de steun van ouders goed wordt vormgegeven, draagt dit bij aan het positieve zelfbeeld, het welbevinden en de intrinsieke motivatie van het kind, dit helpt het kind om tot betere prestaties te komen (Bakker, 2013). Echter niet alle vormen van ouderbetrokkenheid zijn even effectief. Voordat hier verdere uitspraken over worden gedaan, wordt er in de volgende paragraaf stil gestaan bij de definiëring van het begrip 'ouderbetrokkenheid'.

2.5 Wat wordt verstaan onder ouderbetrokkenheid?

Om uitspraken te doen over de ouderbetrokkenheid op het Rythovius College is het belangrijk dat er een helder beeld ontstaat van het begrip 'ouderbetrokkenheid'. Er zijn verschillende manieren waarop ouders betrokken kunnen zijn bij het onderwijs van hun kind. In de literatuur worden er dan ook verschillende definities voor ouderbetrokkenheid beschreven. Hieruit blijft dat niet alle auteurs het eens zijn over de definitie 'ouderbetrokkenheid'. Een algemene omschrijving van ouderbetrokkenheid is: *'Alle vormen van belangstellende betrokkenheid van de ouders bij de begeleiding van hun eigen kind, bij de groep waarin hun kind zit en bij de school als geheel'* (de Wit, 2011). Menheere & Hooge (2010) omschrijven ouderbetrokkenheid als *'de betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van het eigen kind, thuis en op school'*. Smit (2008) definieert het begrip als volgt: *'de ouderbetrokkenheid omvat de emotionele betrokkenheid en de opvoeding van het kind en de betrokkenheid bij het onderwijs van het kind'*. Volgens de landelijke adviesorganisatie voor het onderwijs CPS is er sprake van ouderbetrokkenheid bij het onderwijs als ouders laten zien dat zij gezamenlijk de verantwoordelijkheid voelen als het gaat om de schoolontwikkeling van hun kinderen (Vries, 2010).

Vanuit de literatuur wordt er dus vanuit verschillende invalshoeken naar ouderbetrokkenheid gekeken en zijn er meerdere definities bekend van het begrip. Leraren hebben bij ouderbetrokkenheid vooral ouderparticipatie op het netvlies en zien ouders als optimaal betrokken als zij hand- en spandiensten leveren op klas- of schoolniveau of als zij deelnemen aan ouderpanels en medezeggenschapsraden.

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen deze begrippen, anders ontstaat er onduidelijkheid als professionals met elkaar communiceren (Schaaf en Berg, 2009). Er wordt in Nederland dan ook onderscheid gemaakt tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie (Onderwijsraad, 2010).

Het verschil tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie is erin gelegen dat ouderbetrokkenheid vooral thuis en voor een deel op school plaatsvindt, terwijl ouderparticipatie plaatsvindt op school in de vorm van actief meedoen aan activiteiten van en op de school (Smit, 2007). Ouderparticipatie kent twee vormen: niet-geïstitutionaliseerde en geïstitutionaliseerde ouderparticipatie. Voorbeelden van niet-geïstitutionaliseerde ouderparticipatie zijn activiteiten als organisatie van ouderavonden, meewerken aan schoolkrant of ondersteuning bij schoolreisjes en andere buitenschoolse activiteiten. Geïstitutionaliseerde ouderparticipatie betreft vormen van participatie binnen de schoolorganisatie zoals deelname aan ouderraad, medezeggenschapsraad of het schoolbestuur.

Internationaal onderzoek wijst uit dat deze formele samenwerking tussen school en ouders geen effect laat zien op de leerresultaten van de leerlingen. Juist de betrokkenheid die thuis plaatsvindt, blijkt het meest bij te dragen aan schoolsucces (Bakker, 2013; Desforges & Abouchaar, 2003; Hill & Tyson, 2009; Jeynes, 2007). Lusse, Kuijpers en Strijk (2016) noemen in hun handreiking 'Ouderbetrokkenheid bij studiekeuze en loopbaanoriëntatie' drie componenten van thuisbetrokkenheid:

- *Pedagogisch: ouders zijn trots op en hebben vertrouwen in hun kind en bemoedigen hun kind.*
- *Leerondersteunend: ouders helpen de wereld van hun kind te vergroten en schoolzaken te structureren.*

- *Loopbaanondersteunend: ouders hebben hoge (realistische) verwachtingen van hun kind en vormen een klankbord voor hun kind om interesses, toekomstplannen en loopbaankeuzes te kunnen bespreken. Hiermee ondersteunen ouders de loopbaancompetenties van hun kind (zij reflecteren met hun kind op diens kwaliteiten en motieven, helpen hun kind concrete ervaringen op te laten doen en na te denken over hoe zij het werk kunnen bereiken dat bij hen past en wie hen daarbij kan helpen).*

In dit onderzoek is vooral het loopbaanondersteunende gedrag van ouders van belang. De definitie van dit begrip wordt gehanteerd tijdens het onderzoek op het Rythovius College. De definitie van loopbaanondersteunend gedrag is volgens Monique Strijk (2014): *‘acties die ouders ondernemen om de kennis, houding en vaardigheden van hun kind te vergroten die hij/zij nodig heeft bij de ontwikkeling en verwezenlijking van zijn/haar opleiding en arbeidsaspiraties. Met verwezenlijking worden de acties bedoeld die het kind onderneemt om zijn loopbaanaspiraties te verwezenlijken’.*

In onderstaande tabel zijn de drie verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid samengevat (Lusse, 2013; Lusse, 2015).

Dimensie	Definitie	Plaats	Effect op schoolsucces
Ouderparticipatie (gericht op klas of school)	Ouders nemen actief deel aan activiteiten op school, door het leveren van hand- en spandiensten aan de school of door te participeren in de medezeggenschapsraad of ouderraad	Op school of bij uitstapjes	Niet aangetoond
Thuisbetrokkenheid	Ouders hebben een positieve houding tegenover school en ondersteunen de leer- en loopbaanontwikkelingen van hun kind	Thuis	Ja
Samenwerking tussen school en ouders (gericht op het eigen kind)	School en ouders werken samen aan het leren door en opvoeden van de leerling, thuis en op school	In de klas, thuis, via telefoon of email	Ja

2.6 Loopbaanondersteunend gedrag

De manier waarop de ouder thuis loopbaanondersteunend gedrag laat zien, is belangrijker voor een succesvolle schoolloopbaan dan het aantal keren dat ouders de school bezoeken. Het beeld dat ouders zelf hebben van hun eigen rol en de effectiviteit van hun begeleiding in relatie tot de schoolloopbaan van het kind is van invloed op het daadwerkelijk betrokken raken van ouders. Ook de mate waarin school laat zien het belangrijk te vinden dat ouders betrokkenheid tonen, speelt hierbij een rol (Hoover-Dempsey & Sandler, 2005). Problemen in het gezin, bijvoorbeeld financiële problemen, en een laag vertrouwen van ouders in zichzelf en in hun vermogen om een bijdrage te kunnen leveren aan de schoolloopbaan hebben een

negatieve invloed op de kwaliteit van het loopbaanondersteunende gedrag van ouders (Desforges, 2003).

Van invloed is ook het eigen opleidingsniveau van ouders. Laag opgeleide ouders zijn wel geïnteresseerd in de loopbaankeuzes van hun kind maar weten minder goed dan hoog opgeleide ouders hoe ze hun kind hier echt bij kunnen helpen (Oomen, 2010; Pless & Katnelson, 2007). Dit heeft waarschijnlijk enerzijds te maken met gebrek aan sterke onderwijs traditie en de sterke focus op werk binnen het gezin, en anderzijds door beperkte kennis bij laagopgeleiden ouders over het onderwijssysteem. Veel ouders geven sociale steun maar zijn minder effectief in de steun die zij geven op het gebied van schoolresultaten (Meeuwisse, 2012), deze vorm van ondersteuning heeft bij potentiële schooluitvallers minder invloed op de studieplannen (Elfers, 2011).

Bijna alle ouders zijn betrokken bij de loopbaan van hun kind, welke etnische, culturele of sociaal-economische achtergrond ze ook hebben (Ule, 2015). Echter, niet alle ouders zijn zich echt bewust van het feit dat ze hierop invloed (kunnen) hebben (Keller, 2004). Door in de thuissituatie te praten met het kind over zijn ervaringen en zijn interesses, helpen zij het kind om te reflecteren en zijn loopbaancompetenties te ontwikkelen. Ouders kunnen zorgen voor een omgeving die stimulerend en loopbaangericht is waardoor het kind zich uitgenodigd voelt en de ruimte krijgt om te laten zien wat hij/zij kan, om uit te proberen en daardoor ervaringen op te doen, om hierover te praten en zo in dialoog met de ouders erachter te komen waar zijn interesses, ambities en talenten liggen en deze verder te verkennen en om te zetten in studie en loopbaankeuzes.

Een grote hoeveelheid onderzoeksliteratuur levert bewijs dat de gezinsvariabelen van invloed zijn op de loopbaanontwikkelingen van leerlingen. Een goede ouder-kind relatie is bijvoorbeeld van belang. Leerlingen communiceren minder én hechten minder waarde aan de suggesties en adviezen van hun ouders wanneer deze relatie niet goed is. Dit kan afbreuk doen aan de mogelijke positieve invloed die ouders hebben op de loopbaanontwikkeling van hun kind. Een goede ouder-kind relatie kan in verschillende elementen worden uiteengelegd:

1. *Gehechtheid*: een leerling die een sterke relatie heeft met zijn of haar ouders en daarin veiligheid ervaart is meer in staat om op onderzoek te gaan ten aanzien van loopbaanaspecten dan een leerling die geen veilige hechting ervaart. Volgens Germeijs & Verschueren (2009) is gehechtheid dan ook van invloed op de loopbaanontwikkeling van leerlingen.
2. *Ouderschapsstijl*: de ouderschapsstijl hangt volgens Oomen (2010) samen met de loopbaaninteresses en -keuzes van de leerlingen. Uit onderzoek blijkt dat een gezaghebbende opvoedstijl die gekenmerkt wordt door controle en warmte, en daarbij hoge verwachtingen met emotionele steun en erkenning van de autonomie van het kind combineren, een positieve invloed hebben op de loopbaanontwikkeling van het kind.
3. *Wederzijdse sociale relaties in het gezin*: Volgens Young (2001) is dit van grote invloed op de loopbaanontwikkeling van het kind. Tijdens gesprekken binnen het gezin worden er loopbaanconcepten ontwikkeld bij jongeren. Eerder heeft ook Galinsky (2000) onderzoek gedaan, hieruit blijkt dat jongeren veel informatie en kennis over werk verkrijgen uit de gesprekken die ouders met elkaar voeren over hun eigen werk. Volgens Otto (2000) hebben jongeren uit het voortgezet onderwijs voor 90% dezelfde ideeën over werk als hun ouders. Je zou dus kunnen zeggen dat

ouders een belangrijke bron zijn van kennis en opvattingen over werk (Bryant, Reynolds, & Zvonkovic, 2006).

Uit bovenstaande onderzoeksresultaten blijkt dat de gezinsvariabelen die van invloed zijn op de loopbaanontwikkeling van leerlingen divers van aard zijn. De precieze invloed van ouders op de schoolloopbaanontwikkeling van hun kinderen is volgens Oomen (2010) nog niet volledig bekend. Dit omdat die invloed vaak impliciet, complex en subtiel is. Een aantal gezinsvariabelen verwijst naar langetermijnprocessen die hun oorsprong vinden in de eerder genoemde hechtingsrelatie. Dit doet het vermoeden dat de schoolloopbaanontwikkeling van jongeren beïnvloed wordt door gezinsprocessen.

2.7 De kant van de school

Niet alleen ouders en leerlingen zelf hebben een belangrijke rol om het succes van ouderbetrokkenheid bij loopbaanoriëntatie en studiekeuze te bewerkstelligen. Ook is er een belangrijke rol voor de school weggelegd. In opdracht van het Landelijk Actie Komitee Scholieren hebben Schut, Kuijpers en Lame (2013) onderzoek gedaan naar gebruik, waardering, impact en behoefte aan LOB onder scholieren en studenten. Uit dit onderzoek blijkt dat op de meeste scholen de decaan verantwoordelijk is voor LOB en hij of zij ook diegene is die de mentor hierover informeert en aanstuurt. De decaan neemt dus de centrale positie in. Ondanks deze klassieke LOB 'rolverdeling', is er op dit vlak een transitie waarneembaar. De verwachting is dat zowel vakdocenten als directie een meer actieve rol zullen krijgen en verantwoordelijkheden en taken met het decanaat gaan delen. LOB zal in toenemende mate schoolbreed worden georganiseerd (Schut, Kuijpers, Lame, 2013). Dit proces van herverdeling van rollen en taken verloopt langzaam. Vakdocenten geven aan het al druk genoeg te hebben en niet graag extra taken op zich te nemen, daarnaast is het voor hen vaak onduidelijk hoe LOB vormgegeven kan worden tijdens de lessen. De scholen moeten daarnaast een cultuuromslag maken om het succes van ouderbetrokkenheid te bewerkstelligen. Volgens Klaassen & Leeferink (1998); Leeferink, Slegers & Geijssels, (2003) moeten de accenten van een schoolcultuur komen te liggen op een 'resultaatgerichte cultuur' en 'veranderingsgerichte cultuur'. Scholen kunnen in vier typen worden onderscheiden, in onderstaande tabel worden de kenmerken van vier verschillende type schoolculturen met elkaar vergeleken.

Tabel 1. Aspecten van schoolculturen Quinn (1988)

Aspecten		Culturen		
	Resultaatgericht	Beheergericht	Mensgericht	Veranderingsgericht
Cultuurwaarden	Koersbepaling/produceren	Coördinatie, structureel omgaan met informatie	Participatie, inzet, moraal, openheid	Vernieuwing, aanpassing
Prestaties	Succes hebben/scoren	Precisie van de leden	Ontwikkeling, vooruitstreven van de leden	Initiatief, vooruitstreven
Beoordeling	Realisatie van taken en doelen	Procedures volgen in de uitvoering	Kwaliteit van de samenwerking	Bijdrage aan verandering
Machtsbron	Kennis van zaken	Kennen van de regels	Geaccepteerd zijn	Persoonlijk overwicht
Besluitvorming	Inhoud	Procedures	Consensus	Intuïtie
Motivatie	De klus klaren	Voldoen aan de regels	Waardering en respect	Creativiteit, ontwikkeling

Eerder werd al benoemd dat op veel scholen de decaan verantwoordelijk is voor LOB en dus de centrale positie inneemt. Uit hetzelfde onderzoek komt naar voren dat bijna alle LOB trajecten dezelfde traditionele middelen inzetten. Vaak starten ze met het maken van een test om interesses en talenten van leerlingen in kaart te brengen. Ook ontvangen en verspreiden scholen nog veel folders met informatie over opleidingen. Het opdoen van concrete ervaringen, door het bezoeken van open dagen, meeloopdagen en stage lopen bij bedrijven krijgt wel steeds meer aandacht binnen het LOB programma. Het gebruik van social media om LOB te ondersteunen, lijkt zich nog in de beginfase te bevinden. Onderzoekers erkennen de meerwaarde van social media maar docenten hebben vaak onvoldoende ervaring en kennis om dit instrument succesvol te gebruiken.

Het contact tussen ouders en school is belangrijk om loopbaanondersteuning goed vorm te kunnen geven. Ouders krijgen zo meer een beeld van de ontwikkeling, de opleiding en het toekomstige beroep van hun kind. Dit geeft hen stof om thuis het gesprek te kunnen voeren. Bovendien is contact van belang om de begeleiding van de leerling thuis en op school op elkaar af te stemmen. Een belemmerende factor in de samenwerking tussen thuis en school wordt gevormd door verschillen in waardeoriëntatie, verschillen in uitgangspunten en opvattingen over wat belangrijk is. Lusse (2013) heeft tien succesfactoren opgesteld voor het vormgeven van de samenwerking tussen school en ouders rond LOB.

De tien succesfactoren van Lusse (2013).

Succesfactoren voor het leggen van CONTACT tussen school en ouders

1. zorg dat ouders zich welkom voelen om hun rol te spelen in LOB en faciliteer ouders voor deze rol
2. bespreek vroegtijdig de ambities en interesses van de leerling met ouder en leerling
3. heb contact met een ouder (en/of andere begeleider) van elk kind over LOB

Succesfactoren voor de SAMENWERKING tussen school, ouders en leerlingen

4. draag bij aan de (passende mate van) regie van de leerling bij opleiding- en beroepskeuzes
5. zorg voor dialoog en uitwisseling en kies voor interactieve werkvormen bij collectieve activiteiten
6. geef ouders en leerlingen concrete handvatten voor het gesprek thuis over LOB
7. draag bij aan zelfvertrouwen en trots van de leerling door diens kwaliteiten te bespreken

Succesfactoren voor het met school, ouders en leerlingen samenwerken aan TOEKOMSTPERSPECTIEF

8. vervlecht de LOB-activiteiten voor de leerlingen op school in de gesprekscyclus met ouders
9. maak concrete afspraken over punten die de leerling kan versterken om ambities waar te kunnen maken, waarbij de rol van leerling, ouder en school duidelijk is
10. heb oog voor teleurstellingen in de schoolloopbaan en help deze om te buigen naar nieuw perspectief

Het is de taak van school om ouders te informeren en bewust te maken van het belang van de ondersteuning. Daarnaast moeten ze worden uitgenodigd deel te nemen aan het loopbaanproces en moet je ze handvatten bieden (De Vries, 2013; Smit, 2006). Ouders moeten nog bewuster dan dat ze al doen, hun kind ondersteunen in het ontwikkelen van de loopbaancompetenties. Om dit te bewerkstelligen, moet de school de studieloopbaan van de leerlingen als leidraad nemen. Het is belangrijk dat de school heldere verwachtingen creëert zodat het voor de ouder, leerling en school duidelijk is welke rol zij moeten vervullen en welke wensen en verwachtingen daarbij horen (Lusse, 2013). Smit (2012) zegt 'Een

belangrijke voorwaarde is dat de school en ouders een vertrouwensrelatie hebben, want met die relatie wordt de behoefte bij ouders vergroot om betrokken te raken bij de studieloopbaan van het kind' (p. 21).

Wanneer ouders zich welkom voelen op school, vroegtijdig kennismaken en geprikkeld worden om hun kind te ondersteunen, zullen ze meer betrokkenheid tonen. Ongeacht de achtergrond- en situationele kenmerken van de ouders (Lusse, 2011; Smit, 2012). In toenemende mate zullen ouders de ondersteunende ouderschapsstijl hanteren en zo ontstaat er partnerschap tussen school en ouders. De Vries (2013) zegt *'Partnerschap is geen doel, maar een middel om het gezamenlijk belang te dienen'* (p. 35). Namelijk optimale omstandigheden scheppen voor de ontwikkeling, het leren en de studieloopbaan van de leerlingen (De Vries, 2013). Het realiseren van partnerschap is een ontwikkeling waarbij de school en de ouders zodanig samenwerken dat ze elkaar versterken en ondersteunen en waarbij ze ieders aandeel in de begeleiding van de studieloopbaan van leerlingen op elkaar afstemmen. (Davies & Johnson, 1996; De Wit, 2005) De school kan de ouders hierbij helpen door ze concrete handreikingen te geven hoe ze hun kinderen het beste kunnen begeleiden en ondersteunen om hun mogelijkheden te exploreren. Op deze manier groeit het partnerschap (De Vries, 2012; Kuijpers, 2008; Smit, 2012).

Hoewel ouders in principe betrokken zijn op de studieloopbaan van hun kind, zijn sommige ouders niet bij machte om hun kind hierbij op een goede manier te begeleiden, ondanks inzet van school. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om ouders die zelf of binnen het gezin veel problemen ervaren, die geen of moeizaam contact hebben met hun kind, onvoldoende kennis hebben van de manier waarop het onderwijsstelsel in elkaar zit of zelf laagopgeleid of laaggeletterd zijn. In dergelijke situaties is het belangrijk dat de mentor met de ouders in gesprek gaat over wat er wel mogelijk is. Hoe kunnen de ouders toch een rol spelen? Kunnen zij helpen bij het zoeken naar een stageplek of kunnen ze meegaan naar een open dag? Als ouders hiertoe niet in staat zijn, kan de mentor onderzoeken of er iemand anders uit het sociale netwerk van het gezin een rol kan spelen, bijvoorbeeld grootouders, oom of tante of een oudere broer of zus? Om hiervan een goede inschatting te kunnen maken, is het wel nodig dat de mentor op de hoogte is van de achtergrond van het betreffende kind (zie succesfactor 3).

2.8 Best practice

Zoals uit het literatuuronderzoek blijkt zijn ouders de belangrijkste beïnvloeders en gesprekspartners van het kind. In dit onderzoek wordt onderzocht op welke wijze de ouders van de kinderen op het Rythovius College betrokken zijn bij de studiekeuze. Maar hoe betrekken andere vo-scholen de ouders eigenlijk bij loopbaanactiviteiten? De VO-raad heeft een rapport opgesteld met negen voorbeelden van andere vo-scholen. De workshop reflectiegesprekken kan relevant zijn voor het Rythovius College. Hieronder wordt de inhoud van de workshop beschreven (VO-raad, z.j.)

Workshop reflectiegesprekken Buitenhout College, Arnhem

Decaan Inge Kirsten is opgeleid als schoolcoach loopbaanleren en stuurt de mentoren van het Buitenhout aan bij het voeren van loopbaanreflectiegesprekken. Ook ouders kunnen op dat vlak waardevol zijn, al hebben zij dat niet altijd door. Ouders kunnen de reactie van hun kind op bepaalde vlakken beter doorgronden, wanneer zij met hun kind in gesprek gaan over, bijvoorbeeld, een stage-ervaring. Mits dat gesprek verder gaat dan: "Was het leuk?"

Daarom kreeg het Buitenhout financiële steun om speciaal voor ouders een workshop loopbaanreflectiegesprekken te organiseren. Dit in het kader van een convenant tussen de

gemeenste Almere en lokale schoolbesturen. Daarin is opgenomen hoe de partijen de komende jaren een kwaliteitsverbetering willen realiseren.

Wat houdt de activiteit in?

De workshop omvat enkele avonden. Deelnemende ouders krijgen dan handvatten om met hun kind reflectiegesprekken te voeren. Eerst leren ze wat de vijf loopbaancompetenties inhouden (kwaliteiten, motieven, werkexploratie, loopbaansturing, netwerken) en wat voor vragen je kunt stellen. Vervolgens oefenen ouders de reflectiegesprekken onderling. Het 'huiswerk' is om met hun kind eenzelfde gesprek te voeren. De tweede avond delen ouders hun ervaringen en oefenen zij nogmaals. Ten slotte volgen evaluatie en intervisie. Uiteindelijk moet het ouder/kind-reflectiegesprek standaard onderdeel worden van het loopbaantraject.

Hoe past de activiteit in de LOB-leerlijn?

De gesprekken met ouders vormen met name een aanvulling op de reflectiegesprekken die kinderen al met hun mentor voeren. De derde- en vierdejaars mentoren van Buitenhout College zijn daar al in getraind. Het mooie van loopbaangesprekken is dat de leerling het werk doet: zij moeten over zichzelf gaan nadenken, zichzelf loopbaanvragen stellen: waar word ik warm van, wat kan ik, wie in mijn netwerk kan helpen om mijn onderzoeksdoelen te bereiken en een beeld te krijgen van wat ik wil? Juist wanneer leerlingen die gesprekken regelmatig voeren met mentoren en ouders, verloopt dat proces optimaal.

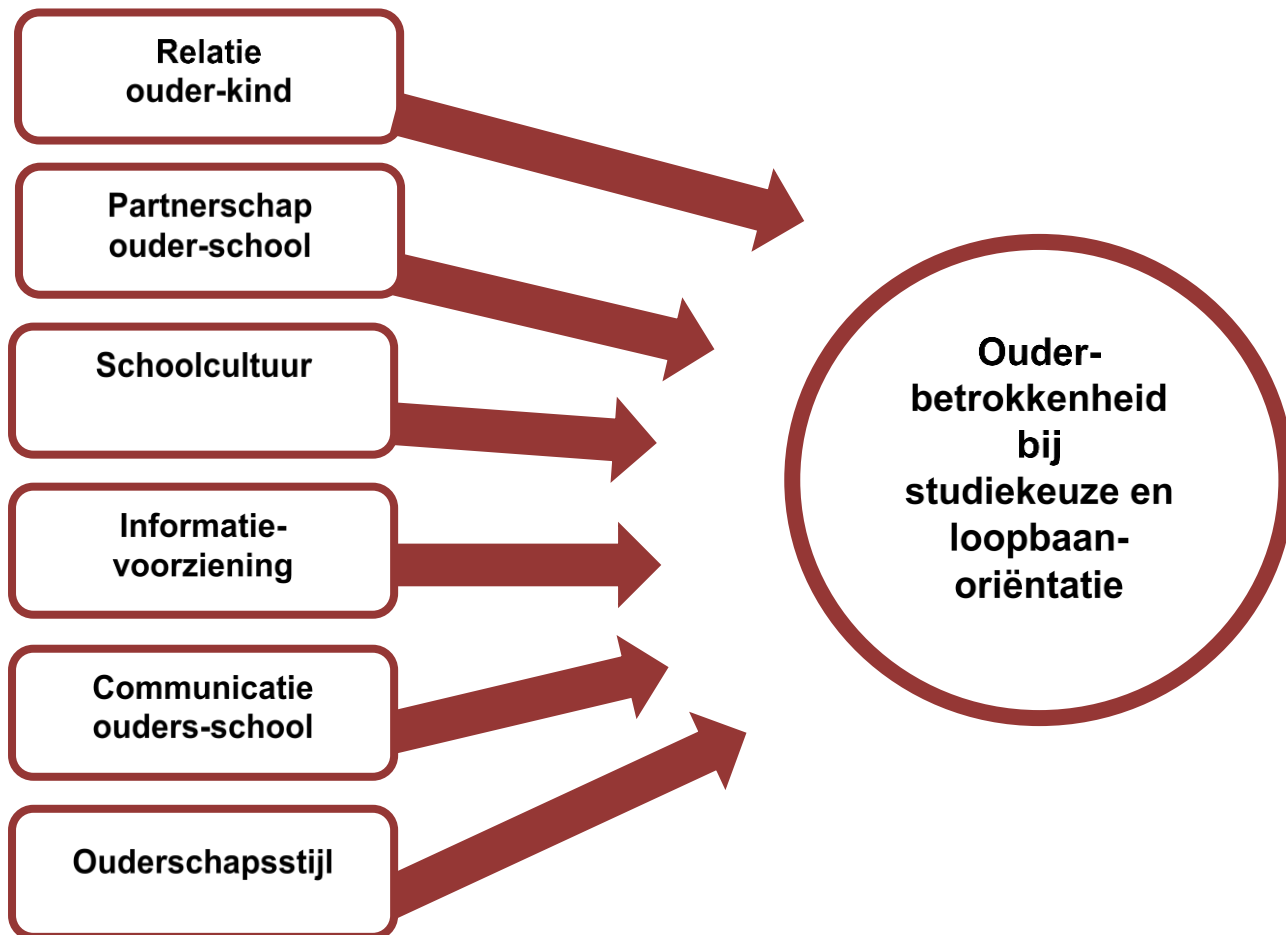
Feedback ouders

De ouders reageerden erg positief, veel ouders gaven aan zoiets best te hebben gemist. Ouders willen vaak wel, maar weten hun kind niet de juiste vragen te stellen om tot echte reflectie te komen. Dat vergt training. Ouders vinden het vaak al een eye-opener als zij met hun kind naar de decaan gaan. Die stelt andere vragen, dus vertelt hun kind ook andere dingen.

Tips voor wie dit ook wil

- Het gaat er uiteindelijk om, dat het kind de link en het belang ziet van de gesprekken op school en thuis. Daarom is het belangrijk dat je binnen de schoolorganisatie op een eenduidige manier met leerlingen spreekt en dat doorvoert naar ouders. Dan kunnen deze onderdelen in de loopbaanoriëntatie van leerlingen elkaar versterken.
- Het vergt de nodige kennis over reflectiegesprekken om voor ouders een goede workshop in elkaar te zetten en te verzorgen. Als die er nog niet is, kan bijscholing nuttig zijn.
- Als loopbaanreflectiegesprekken door ouders eenmaal vast onderdeel zijn van het begeleidingstraject, kan de workshop ook standaard gegeven worden door (getrainde) mentoren.

Hoofdstuk 3. Conceptueel model

Hoofdstuk 4. Methodische verantwoording

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het praktijkonderzoek precies is uitgevoerd, met als doel te beargumenteren hoe er is toegewerkt naar een betrouwbaar, valide en generaliseerbaar onderzoek. Om dit adequaat te beschrijven is de methodische verantwoording verdeeld in verschillende paragrafen.

4.1 Type onderzoek

Voor dit onderzoek is er gekozen om gebruik te maken van zowel een kwantitatieve als kwalitatieve methode, dit wordt ook wel triangulatie genoemd. Vanuit verschillende invalshoeken is er antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. Door (methodische) triangulatie is de validiteit van het onderzoek groter (Verhoeven, 2011). Er is in eerste instantie bewust gekozen om gebruik te maken van een enquête om op deze manier elke ouder de kans te geven zijn of haar mening over ouderbetrokkenheid te geven. Op deze manier wordt er een zo'n volledig mogelijk beeld gecreëerd. Daarnaast zijn er gesprekken (interviews) geweest met beide decanen (havo/vwo en mavo) om meer informatie te vergaren. Zij hebben veel ervaring als het gaat om loopbaanoriëntatie en –begeleiding en

hoe ouders daarin worden betrokken. De informatie die bij hen wordt gehaald, kan relevant zijn voor het onderzoek.

4.2 Procedures en respondenten

In onderstaand schema staat de planning van het onderzoek weergegeven. In het begin is er veel aandacht besteed aan brainstormen en het maken van een onderzoeksopzet.

Vervolgens zijn de enquête- en interviewvragen opgesteld en is de vragenlijst ingevuld door de ouders, tegelijkertijd hebben de interviews met de decanen plaatsgevonden. Tot slot zijn de resultaten geanalyseerd en zijn er conclusies getrokken.

Week 1	Aftrap van het onderzoek
Week 2	Brainstormen onderwerp
Week 3	Brainstormen onderwerp
Week 4	Informatie verzamelen
Week 5	Informatie verzamelen
Week 6	Informatie verzamelen
Week 7	Opstellen onderzoeksopzet
Week 8	Opstellen onderzoeksopzet
Week 9	Opstellen onderzoeksopzet
Week 10	Opstellen onderzoeksopzet
Week 1	Afronden onderzoeksopzet
Week 2	Afronden onderzoeksopzet
Week 3	Enquêtevragen opstellen
Week 4	Interviewvragen opstellen
Week 5	Enquêtes & interviews afnemen
Week 6	Resultaten analyseren
Week 7	Resultaten verwerken
Week 8	Onderzoek afronden
Week 9	Onderzoek afronden
Week 10	Inleveren onderzoeksrapport

Het praktijkonderzoek wordt uitgezet onder de ouders van derde- en vierdejaars leerlingen mavo op het Rythovius College. Het betreft een aselechte steekproef, alle ouders hebben evenveel kans om deel te nemen. Er zijn in totaal 107 derdejaars leerlingen mavo en 115 vierdejaars leerlingen mavo. Eén ouder per leerling neemt deel aan het onderzoek, dit betekent dat er maximaal een respons van 222 ouders kan worden behaald. Uit voorgaande onderzoeken onder ouders van leerlingen van het Rythovius College is gebleken dat een reactiepercentage van 40% gangbaar is. Het doel voor dit praktijkonderzoek is om minimaal 90 reacties (=40%) te krijgen. De vragenlijst is zo opgesteld dat deze duidelijk, gemakkelijk en snel ingevuld kan worden. Het heeft een leesbare lay-out. Wanneer dit niet het geval is, bestaat het risico dat respondenten niet meewerken (Verhoeven, 2010). De vragenlijst is gestructureerd, de formuleringen en antwoordmogelijkheden zijn gelijk. Daarnaast staan de vragen in logische volgorde en de vragen over hetzelfde onderwerp staan bij elkaar (Verhoeven, 2010). Op deze manier is de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de vragenlijst vergroot.

De validiteit wordt verhoogd doordat ouders de vragenlijst online invullen, hierbij is de kans op fouten minder groot dan bij een schriftelijke afname. De datagegevens worden namelijk direct naar SPSS geëxporteerd (Verhoeven, 2010). Uiteindelijk hebben 117 ouders de vragenlijst ingevuld, dit levert een reactiepercentage van 52,7% op. Dit percentage is voldoende om (betrouwbare) uitspraken te doen over de groep. Uitspraken die worden gedaan, hebben betrekking op de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen. 79,5%

van de deelnemers is vrouw en 20,5% is man. De gemiddelde leeftijd van de kinderen van de ouders is 15 jaar.

Naast de vragenlijst voor ouders, zijn ook de decanen van het Rythovius College betrokken bij het praktijkonderzoek. Het Rythovius College heeft twee decanen, één decaan havo/vwo (Nelleke den Braber) en één decaan mavo (Esther Biemans). Waar de eerste drie deelvragen voornamelijk door literatuuronderzoek en surveyonderzoek worden beantwoord, wordt de vierde deelvraag middels interviews beantwoord. De decanen zorgen voor een extra invalshoek, zij zijn experts op het gebied van LOB en kunnen extra informatie opleveren welke relevant kan zijn voor het onderzoek.

4.3 Meetinstrumenten

In dit onderzoek wordt er gebruik gemaakt van een samengestelde vragenlijst. Er is zorgvuldig onderzoek gedaan naar betrouwbare en gevalideerde vragenlijsten. De vragenlijst die gebruikt is voor het praktijkonderzoek is afkomstig van Klaassen, C., Vreugdenhil, B., Boonk, L. (2011). Zij hebben in opdracht van de Radboud Universiteit Nijmegen onderzoek gedaan naar ouders en de loopbaanoriëntatie van hun kind. De vragenlijst is uitgezet onder de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen. In bijlage 4 is de vragenlijst te vinden, de vragen zijn in te delen in de volgende onderwerpen:

- Algemene gegevens (achtergrond informatie)
- Globale vragen (inventarisatie ouderbetrokkenheid)
- Verantwoordelijkheid voor schoolloopbaan
- Kennis over LOB-activiteiten
- LOB-activiteiten thuis

De enquête is via het internet afgenomen, hierbij is gebruik gemaakt van het online programma Survey Monkey. Ouders zijn middels een officiële brief die via de mail verzonden is, ingelicht over de enquête. Het Rythovius College heeft de beschikking over één e-mailadres van de ouder(s) per leerling. In de e-mail die ouder(s) krijgen staat de link naar de vragenlijst. Er zijn twee herinneringsmails verzonden om de respons te verhogen.

In de vragenlijst bestaande uit stellingen, wordt er gebruik gemaakt van de antwoordmogelijkheid: vijfpuntschaal (Likertschaal). Er wordt aan de ouders gevraagd in hoeverre een bepaalde stelling van toepassing is. (1: Zeer mee oneens, 2: Mee oneens, 3: Neutraal, 4: Mee eens, 5: Zeer mee eens). Er is gekozen voor de 'vijfpuntschaal' omdat het Rythovius College en ook de ouders bekend zijn met deze schaalverdeling.

De onderwerpen uit de vragenlijst sluiten goed aan bij de theorie over loopbaanoriëntatie en studiekeuzes. Belangrijke theoretische inzichten zijn verwerkt in de vragenlijst. De items uit de vragenlijst meten de ouderbetrokkenheid, op deze manier kan de onderzoeksvraag: 'Op welke wijze ouders van de leerlingen van de mavo bovenbouw betrokken zijn bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van deze leerlingen' worden beantwoord. De vragenlijst voor dit praktijkonderzoek is goedgekeurd door Elles Velter (afstudeerbegeleider Fontys) en Nelleke den Braber (decaan havo/vwo & stagebegeleider). Daarnaast hebben medestudenten (Judith van de Ven & Roos Loeffen) van de opleiding HRM de enquête bekeken om te onderzoeken of deze duidelijk is geformuleerd.

De vragen voor de interviews zijn net zoals de vragenlijst afkomstig uit het onderzoek van de Radboud Universiteit naar ouders en de loopbaanoriëntatie van hun kinderen. In bijlage 5 zijn de vragen voor de interviews te vinden. De onderwerpen die aan bod komen sluiten goed aan bij de theorie, het conceptueel model en de enquête. Er wordt gemeten wat de bedoeling is waardoor de vragenlijst valide is (Verhoeven, 2010).

4.4 Analyses

Enquête

De antwoorden op de online vragenlijst zijn via het programma Survey Monkey geëxporteerd naar SPSS. Met dit dataverzamelingsprogramma is er een kwantitatieve analyse gemaakt, gericht op het analyseren van cijfermatige gegevens. Er zijn gemiddelden, percentages en correlaties berekend. Door het analyseren en verwerken van deze gegevens, is het mogelijk om antwoord te geven op hoofd- en deelvragen. De resultaten zijn te vinden in hoofdstuk 5.

Interviews

De interviews zijn als audio opname geregistreerd en verwerkt tot transcripties, deze zijn terug te vinden in bijlage 1 en 2. De informatie die in de transcripten staat, is geanalyseerd door codes toe te kennen aan stukken tekst of relevante woorden. In de vergelijkende analyse in het hoofdstuk 'Resultaten' is onderzocht hoe de informatie die verkregen is tijdens de interviews, samenhangt met de resultaten uit de vragenlijst.

Hoofdstuk 5. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten uit het vragenlijstonderzoek weergegeven. Er wordt zowel naar de scores als naar de mogelijke verbanden tussen stellingen gekeken. Vervolgens worden de belangrijke resultaten uit de interviews met decanen beschreven. Tot slot worden de resultaten van ouders en decanen met elkaar vergeleken.

De stellingen van de vragenlijst hebben een antwoordschaal die oploopt van 1 tot en met 5, waarbij 1 staat voor 'zeer mee oneens' en 5 voor 'zeer mee eens'. De resultaten worden weergegeven middels gemiddelden en zijn als volgt omschreven: (3,10). Het getal tussen de haakjes betreft het gemiddelde van alle antwoorden die de respondenten hebben gegeven. De resultaten van de enquêtes worden per onderwerp besproken.

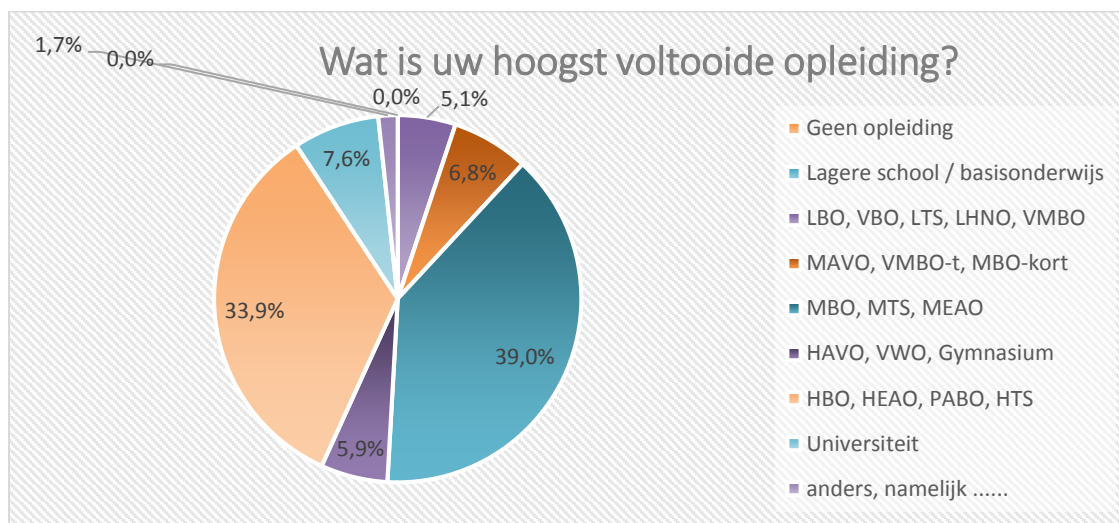
5.1 Vragenlijstonderzoek ouders

In deze paragraaf worden de resultaten van het vragenlijstonderzoek voor ouders besproken.

5.1.1. Algemene gegevens

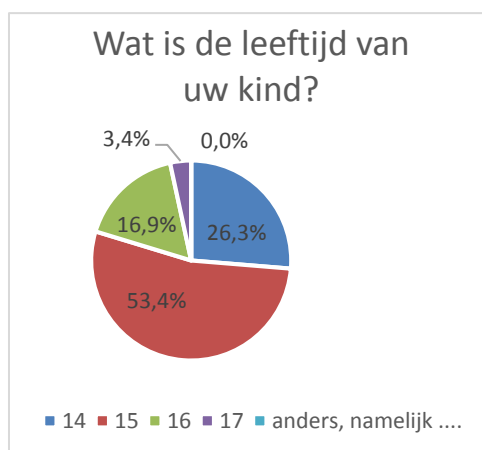
In totaal hebben 117 ouders deelgenomen aan het onderzoek. In totaal hebben er 93 vrouwen (79,5%) de vragenlijst ingevuld en 24 mannen (20,5%). Alle ouders op één na hebben de Nederlandse nationaliteit, er was één vrouw met een andere nationaliteit, zij is lers. Het merendeel van de ouders (39%) is beroepsgericht opgeleid (MBO, MTS, MEAO), of is hoogopgeleid (33,9%). Tabel 2 geeft op overzichtelijk wijze de verdeling van hoogst voltooide opleidingen weer.

Tabel 2: Schematisch overzicht hoogst voltooide opleiding ouders

De leeftijd van de kinderen van de ouders varieerde tussen 14 en 17 jaar met een gemiddelde van 15 (zie tabel 3). De meerderheid van de kinderen van ouders die hebben deelgenomen aan het onderzoek zit in het vierde leerjaar van de mavo (55,1%), de overige kinderen zitten in het derde leerjaar (44,9%).

Tabel 3: Leeftijd kinderen

Tabel 4: Klas kinderen

5.1.2. Globale vragen ouderbetrokkenheid

De resultaten in deze paragraaf geven een globaal beeld van de mate waarin ouders betrokken zijn bij hun kind op school. Zijn zij op de hoogte van de prestaties van hun kind op school? Bezoeken zij de ouderavonden of andere bijeenkomsten? Hebben ouders weleens contact met de schooldecaan? Uit het onderzoek blijkt dat de ouders die hebben deelgenomen aan het onderzoek goed op de hoogte zijn van de prestaties van hun kind op school. Slechts 3,4% van de ouders scoort 'neutraal' op deze vraag, de overige ouders zijn het 'eens' of 'zeer mee eens' met de stelling. Ook zijn ouders van mening goed te weten hoe hun kind zich voelt op school, 65% geeft aan het eens te zijn met de stelling: 'ik ben op de hoogte van hoe mijn kind zich voelt op school' en 21% is het er zelfs zeer mee eens. Ook de vraag of ouders bijeenkomsten op school zoals voorlichtingsavonden en ouderavonden bezoeken, scoren hoge percentages. Het merendeel van de ouders geeft aan zowel ouderavonden als andere bijeenkomsten zoals voorlichtingsavonden te bezoeken. Bij de

stelling: 'Ik heb weleens contact gehad met de schooldecaan' zijn de meningen van de ouders het meeste verdeeld. Iets minder dan de helft van de onderzochte ouders heeft weleens contact gehad met de schooldecaan, 37% heeft geen contact gehad en 19% scoort neutraal bij deze vraag. In tabel 5 zijn de percentages en gemiddelden per stelling weergegeven.

Tabel 5: Percentages en gemiddelden op de globale vragen uit de vragenlijst

'Ik ben op de hoogte van de prestaties van mijn kind op school'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
0,00%	0,00%	3,42%	54,70%	41,88%	117	4,38
0	0	4	64	49		

'Ik ben op de hoogte van hoe mijn kind zich voelt op school'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
0,00%	1,71%	11,97%	64,96%	21,37%	117	4,06
0	2	14	76	25		

'Ik bezoek altijd de ouderavonden'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
4,27%	10,26%	10,26%	41,88%	33,33%	117	3,85
5	12	12	49	39		

'Ik bezoek altijd bijeenkomsten op de school (bv. voorlichtingsavonden)'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
0,85%	5,13%	12,82%	54,70%	26,50%	117	4,01
1	6	15	64	31		

'Ik heb weleens contact gehad met de schooldecaan'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
10,26%	27,35%	18,80%	32,48%	11,11%	117	3,07
12	32	22	38	13		

5.1.3. Verantwoordelijk voor de schoolloopbaan

De vraag wie verantwoordelijk is voor de schoolloopbaanontwikkeling van leerlingen staat centraal bij dit onderwerp. Ouders die hebben deelgenomen aan het onderzoek zien zichzelf niet als meest verantwoordelijke voor de schoolloopbaan van hun kind (gem.= 3,2 op stelling 'Ik ben als ouders het meest verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van mijn kind'). Ook willen zij de verantwoordelijkheid niet geheel bij de leerlingen zelf neerleggen, op de stelling 'Een kind zelf is het meest verantwoordelijk voor de eigen schoolloopbaan' wordt gemiddeld 3,6 gescoord. Aan de school wordt de minste verantwoordelijkheid toegekend (gem.=2,8). Dat de schoolloopbaan van leerlingen een gedeelde verantwoordelijkheid van de school, het kind en de ouders is, daar zijn bijna alle ouders die hebben deelgenomen aan het onderzoek het mee eens. Ruim 95% is het eens of zeer meer mee eens met de stelling: 'De schoolloopbaan van mijn kind is een gedeelde verantwoordelijkheid van de school, het kind en de ouders'. Op deze stelling wordt gemiddeld 4,4 gescoord. In tabel 6 is overzichtelijk weergegeven waar ouders de meeste verantwoordelijkheid leggen voor de schoolloopbaan van leerlingen, en waar de minste.

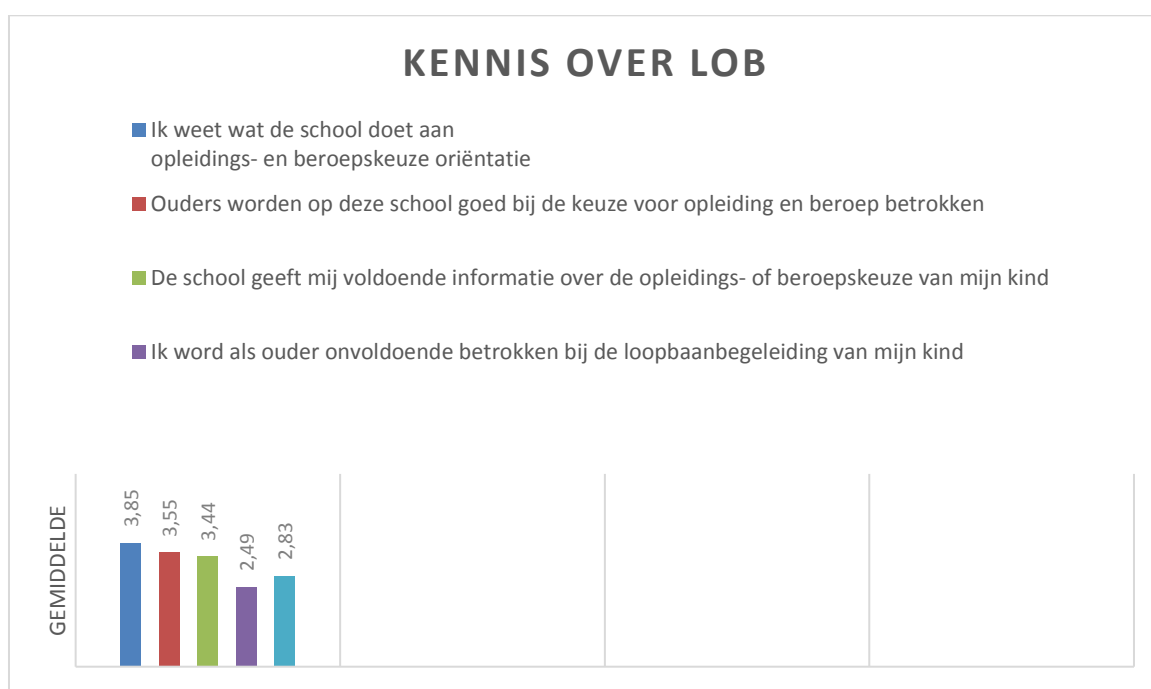
Tabel 6: Verantwoordelijk voor schoolloopbaan leerlingen

5.1.4. Kennis over LOB-activiteiten

De resultaten die in deze paragraaf worden besproken, geven een beeld in hoeverre ouders kennis hebben van LOB-activiteiten en de loopbaankeuzes van hun kind. In tabel 7 zijn de gemiddelden van de stellingen behorende bij het onderwerp 'kennis over lob' schematisch weergegeven.

Tabel 7: Kennis over LOB

Opvallende resultaten

Uit de resultaten blijkt dat ouders over het algemeen een goed beeld hebben van de activiteiten die de school organiseert op het gebied van loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Opvallend is dat de gemiddelde scores dicht bij elkaar liggen. De stelling 'Ik weet wat de school doet aan opleidings- en beroepskeuze oriëntatie' scoort relatief hoog ten opzichte van de andere stellingen (gem.=3,85). Er zijn 98 ouders (82%) die het eens of zeer mee eens zijn met deze stelling

Ruim de helft van de ouders geeft aan goed door de school bij de keuze voor opleiding en beroep te worden betrokken (gem.=3,4) op stelling 'Ouders worden op deze school goed bij de keuze voor opleiding en beroep betrokken'. In totaal zijn er 72 ouders (61%) die het eens of zeer mee eens zijn met deze stelling. 31 ouders (26,5%) is het eens noch oneens, zij scoren neutraal.

Iets meer dan de helft van de ouders vindt dat de school voldoende informatie geeft over de opleidings- of beroepskeuze van hun kind. De stelling 'De school geeft mij voldoende informatie over de opleidings- of beroepskeuze van mijn kind' scoort gem=3,44. Er zijn 60 ouders (51,2%) die het eens of zeer mee eens zijn met de stelling, 44 ouders (37,6) zijn het eens noch oneens

De stelling 'Ik word als ouder onvoldoende betrokken bij de loopbaanbegeleiding van mijn kind' scoort het laagst (gem=2,5). Er zijn 67 ouders (57,2%) die het niet eens of het zelfs zeer mee oneens zijn met deze stelling. 32 ouders (27,3) scoort neutraal.

Op de stelling 'De school van mijn kind zou de ouders meer moeten betrekken bij de loopbaankeuzes' wordt gemiddeld 2,83 gescoord. De percentages liggen ten opzichte van de andere stellingen dicht bij elkaar. Van de deelnemende ouders zijn er 37 (31,6) die het oneens zijn, 32 (27,3%) eens noch oneens en 31 (26,5%) ouders zijn het eens met de stelling.

De volgende resultaten hebben betrekking op de mate waarin de school leerlingen stimuleert na te denken over de toekomst. Het merendeel van de ondervraagde ouders (70%) is van mening dat hun kind op school gestimuleerd wordt om na te denken over toekomstig beroep of opleiding (gem.=3,8). Of de school de leerlingen ook genoeg stimuleert om weloverwogen loopbaankeuzes te maken, daar zijn de ouders meer verdeeld over. Ongeveer 46% is het eens met de stelling en 43% is het eens noch oneens. Het gemiddelde op de stelling: 'De school stimuleert mijn kind weloverwogen loopbaankeuzes te maken' ligt op 3,4.

5.1.5. LOB-activiteiten thuis

De resultaten in deze paragraaf beschrijven welke activiteiten ouders thuis uitvoeren op het gebied van loopbaanoriëntatie. Praten ouders met hun kind over studie- of beroepskeuze? Bezoeken zij open dagen met hun kind? Weten ouders in welke richting hun kind wil werken of studeren?

Het merendeel van de ouders (72%) is van mening te weten in welke richting hun kind wil studeren of werken (gem.=3,90 op de stelling 'Ik weet in welke richting mijn kind wil studeren/werken'). Zie tabel 6 voor een overzicht van de scores.

Tabel 6: 'Ik weet in welke richting mijn kind wil studeren/werken'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
0,00%	7,69%	17,09%	52,99%	22,22%	117	3,90
0	9	20	62	26		

Opvallend is dat ouders zijn meer verdeeld bij de stelling 'Ik heb als ouder een duidelijk beeld van wat mijn kind zou kunnen worden'. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de scores.

Tabel 7: scores op de stelling: 'Ik heb een duidelijk beeld van wat mijn kind zou kunnen worden'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
0,85% 1	17,09% 20	31,62% 37	38,46% 45	11,97% 14	117	3,44

Zoals weergegeven in de tabel is het gemiddelde op deze stelling 3,44. Het grootste gedeelte van de ouders geeft aan een duidelijk beeld te hebben van wat hun kind zou kunnen worden, echter is er ook een relatief hoog percentage ouders dat het eens noch oneens is met de stelling. Tot slot geeft 17% van de ouders aan geen duidelijk beeld te hebben.

Ouders zijn in sterke mate van mening dat zij de sterke en zwakke punten van hun kind goed kennen (gem.=4,16 op dit item). Daarnaast geven zij aan dat ze samen met hun kind open dagen bezoeken (gem.=4,08 op de stelling 'Ik bezoek altijd open dagen met mijn kind'). Ouders hebben niet alleen kennis van de sterke en zwakke punten of bezoeken open dagen met hun kind maar stimuleren hen ook om na te denken over de eigen toekomst (gem.=4,44) en praten met hun kind over studie- of beroepskeuze (gem.=4,26). Tot slot ziet meer dan de helft (69%) van de ouders een belangrijke rol voor zichzelf tijdens de loopbaankeuzes van hun kind (gem.=3,76). Zie onderstaande tabel voor de verdeling van de scores op deze vraag.

Tabel 8: 'Ik ben als ouder zeer belangrijk bij de loopbaankeuzes van mijn kind'

Zeet mee oneens (1)	Mee oneens (2)	Neutraal (3)	Mee eens (4)	Zeet mee eens (5)	Totaal	Gewogen gemiddelde
1,71% 2	5,98% 7	22,22% 26	54,70% 64	15,38% 18	117	3,76

5.2 Correlaties

Bij het analyseren van de resultaten zijn er verschillende correlaties waarneembaar. De belangrijkste en opvallendste correlaties zijn de volgende:

- Negatieve correlatie (van -,64) tussen de factor 'informatie over opleidings- beroepskeuze' en de factor 'meer betrekken bij loopbaankeuzes'. Ouders die meer betrokken zouden willen worden bij de loopbaankeuzes van hun kind, geven vaker aan onvoldoende informatie te krijgen over de opleidings- of beroepskeuze van hun kind. Hoe minder informatie ouders krijgen, hoe meer zij de wens hebben om meer betrokken te worden bij de loopbaankeuzes van hun kind.
- Positieve correlatie (van ,43) tussen de factor 'gedeelde verantwoordelijkheid' en de factor 'kennis over opleidings- en beroepskeuze oriëntatie'. Hoe meer ouders het eens zijn met de stelling: 'de schoolloopbaan van mijn kind is een gedeelde verantwoordelijkheid van de school, het kind en de ouders', hoe meer zij weten over wat de school doet aan opleidings- en beroepskeuze oriëntatie.
- Positieve correlatie (van ,42) tussen de factor 'praten over studie- of beroepskeuze' en de factor 'duidelijk beeld over wat mijn kind zou kunnen worden'. Ouders die regelmatig praten met hun kind over de studie- of beroepskeuze, geven vaker aan een duidelijk beeld te hebben over wat hun kind zou kunnen worden later.
- Positieve correlatie (van ,34) tussen de factor 'kennis van ouders over opleidings- en beroepskeuze oriëntatie' en de factor 'ik ben als ouders zeer belangrijk bij de loopbaankeuzes van mijn kind'. Ouders die aangeven te weten wat de school doet

aan opleidings- en beroepskeuze oriëntatie, geven ook vaker aan zichzelf zeer belangrijk te vinden bij de loopbaankeuzes van hun kind.

- Negatieve correlatie (van -,62) tussen de stelling 'ouders worden op deze school goed bij de keuze voor opleiding en beroep betrokken' en de stelling 'de school van mijn kind zou de ouders meer moeten betrekken bij de loopbaankeuzes'. Ouders die aangeven dat de school hen meer moet betrekken bij de loopbaankeuzes van hun kind, geven vaker aan niet goed betrokken te worden bij de keuze voor opleiding en beroep. Hoe minder ouders betrokken worden bij de keuze voor opleiding en beroep, hoe meer zij de wens hebben om meer betrokken te worden bij de loopbaankeuzes van hun kind.

5.3 Interviews decanen

In deze paragraaf komen de resultaten van de interviews aanbod. Met zowel de mavo decaan als de havo/vwo decaan zijn interviews afgenomen. Op deze manier wordt er zoveel mogelijk informatie vergaard. De resultaten die uit de interviews voortkomen worden aan de hand toegekende codes besproken. Zie bijlage 3 voor het codeboek

5.3.1. Verantwoordelijk voor LOB

Waar ligt volgens de decanen de grootste verantwoordelijkheid voor LOB: bij de school, bij de ouders, bij de leerling zelf of is dit een gedeelde verantwoordelijkheid van alle drie? Beide decanen zijn van mening dat een gedeelde verantwoordelijkheid het ideale plaatje is.

Decaan Nelleke den Braber zegt hierover: *"Het zou in de meest ideale situatie een driehoek moeten zijn van de ouders, de leerling en de school. Dat is ons ideaal plaatje: de ouders weten wat de school doet, de school weet wat de ouder thuis doen en de leerling staat daarbij centraal. Die golden triangle zou gewoon geweldig zijn."* Decaan Esther Biemans deelt deze mening en zegt, *"Zoals het zou horen moeten het school, ouders en leerling zijn."*

Volgens de decanen is de realiteit echter anders, zij vinden dat de grootste verantwoordelijkheid momenteel bij de school ligt en voor een gedeelte bij de leerling. Esther Biemans, decaan mavo geeft aan: *"Voor mijn gevoel ligt de verantwoordelijkheid voor LOB voor het grootste gedeelte bij school"*. Nelleke den Braber voegt hier aan toe: *"Ik ben bang dat de realiteit is dat de grootste verantwoordelijkheid bij de school ligt en gedeeltelijk bij de leerling. Er zijn namelijk zeker leerlingen die wel hun eigen verantwoordelijkheid nemen."*

Kort samengevat valt het op dat beide decanen wensen dat de verantwoordelijkheid voor LOB een gedeelde verantwoordelijkheid is van school, ouders en leerling. Deze driehoek is volgens hen het ideale plaatje. De realiteit is echter anders, de grootste verantwoordelijkheid voor LOB ligt momenteel volgens de decanen bij de school en voor een gedeelte bij de leerlingen zelf.

5.3.2. Ouderbetrokkenheid bij LOB

Uit de resultaten van de enquête komt naar voren dat ouders thuis met hun kinderen praten over keuzes voor opleiding en beroep. Ook stimuleren ouders hun kinderen goed na te denken over hun eigen toekomst. Deze activiteiten op het gebied van ouderbetrokkenheid gebeuren allemaal thuis. Maar op welke wijze zijn ouders bij LOB betrokken binnen de school? En welke rol speelt de decaan hierbij? Er worden op het Rythovius College verschillende LOB-activiteiten georganiseerd voor de leerlingen, deze activiteiten zijn aanbod gekomen in het theoretisch kader. Beide decanen betrekken de ouders bij de activiteiten door hen via de mail informatie hierover te geven. Een van de belangrijkste activiteiten voor derde- en vierdejaars mavo leerlingen is volgens Esther Biemans de mbo-voorlichtingsavond. Decaan Esther Biemans hierover: *"Om te beginnen worden ouders door mij binnen de school betrokken bij de mbo-voorlichtingsavond. Hier krijgen zij via de mail een brief over, hierin staat het belang van de avond en het programma, ouders worden ook geacht mee te komen met hun kind."*

Aan het begin van elk schooljaar worden ouders uitgenodigd voor een algemene ouderavond. De adjunct-sectordirecteur van de sector mavo, mentoren en de decaan stellen zich tijdens deze avond voor aan het publiek. Esther Biemans houdt tijdens de ouderavond een korte presentatie van 10 minuten, hierin wordt het belang en het programma van LOB besproken. Mevrouw Biemans zegt over deze avond het volgende: *“Ouders worden door mij betrokken bij de plenaire ouderavond, waar ik als decaan een presentatie geef over LOB en het programma voor aankomend schooljaar. Ouders krijgen dan precies te horen welke activiteiten aan hun kinderen worden aangeboden en kunnen eventueel vragen stellen.”* Volgens decaan Nelleke den Braber hechten de ouders veel waarde aan deze avond: *“Ik heb het idee dat ouders de ouderavond erg waarderen, dat merk ik bijvoorbeeld na afloop, ouders komen dan naar mij toe om te zeggen hoe waardevol ze het vonden en om nog wat extra vragen te stellen.”*

Sinds vorig jaar wordt het LOB-minicollege georganiseerd binnen de school. Externe sprekers houden tijdens deze avond een presentatie over een bepaald LOB-thema. Ouders worden uitgenodigd om deel te nemen aan dit college. Nelleke den Braber over het LOB-minicollege: *“Sinds vorig jaar organiseren we een ‘LOB-minicollege’ waarbij altijd een LOB-thema centraal staat. Dit jaar gaat het over ouderbetrokkenheid, er komen dan twee externe sprekers hun verhaal doen. Vorig jaar werd het mini-college erg goed ontvangen door de ouders.”* Esther Biemans wenst in de toekomst meerdere nieuwe activiteiten te organiseren, zij zegt: *“Ik hoop dat we de ouders nog meer kunnen betrekken in het proces van studiekeuze. Met tips en informatie over zaken als ‘hoe kies je nu eigenlijk en hoe begeleid ik mijn kind hierin’. Misschien een vrijblijvende informatieavond over ‘hoe kies je nou?’. Ik denk dat we hier heel sterk mee zouden kunnen scoren”.*

Tot slot worden ouders betrokken bij de LOB-keuzeday voor derdejaars mavo leerlingen, door hen informatie te geven. Tijdens deze keuzeday staat de profielkeuze centraal. Decaan Nelleke den Braber benadrukt de rol van de mentor tijdens de profielkeuze: *“Wanneer leerlingen in de derde klas zitten, hoort de mentor een gesprek te hebben met ouders over de profielkeuze”.* De mentor is volgens beide decanen het eerste aanspreekpunt voor de ouders, dit blijkt onder andere uit het volgende citaat van decaan Nelleke den Braber: *“De mentor heeft eigenlijk een hele belangrijke rol, hij/zij is in eerste instantie het aanspreekpunt voor de ouders en moet het stukje LOB met hen delen.”*

Kort samengevat worden ouders door school voornamelijk door het geven van informatie betrokken bij LOB-activiteiten. Ouders worden via de mail op de hoogte gehouden van de LOB-activiteiten. Zij worden daarbij regelmatig uitgenodigd om naar school te komen, bijvoorbeeld tijdens de mbo-voorlichtingsavond, de ouderavond of het LOB-minicollege. Op deze manier worden ze binnen de school betrokken bij loopbaanoriëntatie en –begeleiding. Tot slot heeft de mentor volgens de decanen een belangrijke rol bij LOB, hij of zij is het eerste aanspreekpunt voor de ouders.

5.3.3. Ouderbetrokkenheid tijdens studiekeuzetraject

Op welke manier worden ouders door de decaan betrokken bij een studiekeuzetraject? Wanneer een leerling hulp nodig heeft bij het maken van de juiste studiekeuze wordt vaak de decaan ingeschakeld. Ouders worden in dit geval niet of nauwelijks bij het traject betrokken. Esther Biemans hierover: *“Nee, eigenlijk houd ik de ouders bijna nooit op de hoogte van deze gesprekken. Ik ga er misschien automatisch vanuit dat het thuis wel besproken wordt. Dat is eigenlijk wel een goede vraag van je.”* Hieruit blijkt dat de decaan van de mavo de ouders niet of nauwelijks op de hoogte houdt wanneer hun kind een traject start met de decaan. Volgens Esther Biemans komt dit omdat de vraag om een traject te starten vaak bij de ouders vandaan komt. Zij gaat er automatisch vanuit dat leerlingen de inhoud van het gesprek delen met het thuisfront. Dit blijkt onder andere uit de volgende woorden van Esther Biemans: *“Misschien ga ik er teveel vanuit dat kinderen thuis wel praten over het gesprek, dit denk ik waarschijnlijk omdat ik vaak benadruk dit te doen. Eigenlijk mag ik er niet*

automatisch vanuit gaan dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Wanneer ouders zelf aan mij informatie vragen dan krijgen ze dit natuurlijk. Maar het gebeurt niet snel dat ik als decaan ermee naar de ouders ga. Dat zou ik misschien wel kunnen doen in de toekomst.” Ook de decaan van havo/vwo houdt ouders niet of nauwelijks op de hoogte van een traject met een leerling. Ze zegt hierover het volgende: “In mijn geval houd ik de ouders niet echt op de hoogte van een traject, het mailen naar de ouder gebeurt niet zo vaak. Maar laat ik beginnen met het traject: in het begin van het traject stel ik altijd de vraag aan de leerling of ze hun probleem thuis hebben besproken. Als dat niet het geval is vraag ik ook waarom, soms kom je dan achter een lastige thuissituatie. In veel gevallen zeggen ze toch dat ze het thuis bespreken. Bellen doe ik af en toe met ouders, maar dat gaat eigenlijk meer over praktische zaken.”

Kort samengevat worden ouders niet of nauwelijks op de hoogte gehouden van een studiekeuzetraject. Er wordt aangenomen dat leerlingen de inhoud van het traject met het thuisfront bespreken. Esther Biemans, decaan mavo vindt dit een punt van aandacht om mee te nemen in de toekomst.

5.3.4. Stimuleren van ouderbetrokkenheid

Ideeën die door de decanen zijn voortgebracht om de ouderbetrokkenheid meer te stimuleren:

- Tijdens of na een traject met een leerling terugkoppeling hierover geven aan de ouders. Dit kan bijvoorbeeld via de mail of telefoon.
- Leerlingen maar ook ouders blijven stimuleren om met elkaar in gesprek te gaan over loopbaankeuzes. Soms zoek je als decaan wat uit voor een leerling, dit zou je eventueel ook aan de ouders kunnen mailen en daarbij vragen er eens over te praten met hun kind.
- Nieuwe LOB-activiteiten blijven ontwikkelen waarbij ouders worden betrokken. Zoals bijvoorbeeld het LOB-minicollege dat afgelopen jaar is geïntroduceerd.
- Een informatieavond over ‘hoe kies je nou?’. Dit zou een vrijblijvende avond voor ouders zijn waarbij ze tips krijgen hoe ze het beste hun kind kunnen begeleiden tijdens het kiezen van een vervolgstudie.

5.4 Vergelijkende analyse

Als de resultaten van de interviews met decanen worden vergeleken met de resultaten van het vragenlijstonderzoek van de ouders, vallen er een aantal zaken op. Ouders die hebben deelgenomen aan de enquête vinden (bijna) allemaal dat LOB een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van school, ouders en leerlingen. Decanen zien deze driehoek vooral als ideaal plaatje, de realiteit is volgens hen anders. Zij zijn van mening dat de grootste verantwoordelijkheid voor LOB momenteel bij de school ligt. Ouders daarentegen zijn volgens de resultaten van mening dat de school het minst verantwoordelijk is voor de schoolloopbaan van leerlingen. Wat verder nog opvalt bij de vergelijking van de resultaten, is dat decanen wensen dat ouders nog meer worden betrokken bij LOB. Ze benadrukken meerdere keren dat leerlingen en ouders met elkaar in gesprek moeten gaan over loopbaankeuzes. Ouders op hun beurt geven aan al veel te praten met hun kinderen over LOB en de keuzes die daarbij horen. Een relatief groot gedeelte van de ouders wenst zelfs meer betrokken te worden bij de loopbaankeuzes van hun kinderen. Dit laatste komt overeen met de wens van de decanen.

Hoofdstuk 6. Conclusies

In dit hoofdstuk wordt er op logische wijze antwoord gegeven op de hoofd- en deelvragen. Er zijn meerdere bronnen geraadpleegd om antwoorden te krijgen op de onderzoeksvragen: de bestudeerde literatuur over loopbaanoriëntatie- en begeleiding, het vragenlijstonderzoek voor ouders en de aanvullende interviews met de decanen. De centrale vraag tijdens dit onderzoek luidde: ‘Op welke wijze zijn de ouders van de leerlingen van de mavo bovenbouw

betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van deze leerlingen.' Om deze hoofdvraag te beantwoorden wordt er eerst op logische wijze antwoord gegeven op de deelvragen. Tot slot wordt het antwoord op de centrale hoofdvraag gegeven.

6.1 Deelvraag 1. Hoe ervaren de ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen hun ouderbetrokkenheid?

Bij het beantwoorden van deze deelvraag wordt het algemene begrip van de Wit (2011) over ouderbetrokkenheid gehanteerd: *'Alle vormen van belangstellende betrokkenheid van de ouders bij de begeleiding van hun eigen kind, bij de groep waarin hun kind zit en bij de school als geheel'* (de Wit, 2011). Volgens Keller (2014) zijn ouders van mavo leerlingen, wat in de meeste gevallen lager opgeleide ouders zijn, zich niet bewust van de invloed die zij hebben op de loopbaan van hun kind. Zij vinden het vaak lastig om hun betrokkenheid vorm te geven. Ouders die hebben deelgenomen aan het onderzoek zijn voor een groot deel middelbaar of hoger opgeleid. Zij zijn zich bewust van hun invloed op de schoolloopbaan en studiekeuze van hun kind, het thema ouderbetrokkenheid leeft bij de ouders. Ouders zien voor zichzelf een belangrijke rol tijdens de loopbaankeuzes van hun kind. Zij leggen de verantwoordelijkheid voor de schoolloopbaan van hun kind niet alleen bij school en de leerlingen maar ook bij zichzelf. Ook tonen ouders grote betrokkenheid als het gaat om de prestaties en gevoelens van hun kind op school. Samenvattend kan worden gesteld dat ouders van de mavo bovenbouw leerlingen van het Rythovius College ouderbetrokkenheid als een belangrijk thema ervaren. Ouders vinden dat zij een belangrijke rol spelen en gedeeltelijk verantwoordelijk zijn voor de schoolloopbaan van hun kind.

6.2 Deelvraag 2. In hoeverre zijn ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken bij LOB en hebben zij inzicht in het keuzeproces van de leerling en de activiteiten van de school op dit terrein?

Dat het belangrijk is dat ouders betrokken worden bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van hun kind blijkt wel uit de theorie. Verschillende auteurs zoals Epstein & Sanders (2000), Evers (2006), Oomen (2010) en Parmeijer (2012) zijn het met elkaar eens dat de betrokkenheid van ouders een enorm positieve invloed heeft op schoolprestaties, gedrag en werkhouding van kind(eren), maar ook op cognitief- en sociaal- emotioneel functioneren van een kind. Het is belangrijk dat de school op de juiste momenten ouders voorziet van juiste informatie (over profielkeuze, vervolgoopleidingen etc.) en daarnaast handvatten biedt om hun kinderen op passende wijze te coachen. Uit de resultaten van ouders op het vragenlijstonderzoek blijkt dat de ondervraagde ouders aangeven goed op de hoogte te zijn van de activiteiten die de school organiseert op het gebied van opleidings- en beroepskeuze informatie. Ouders krijgen op de juiste momenten via een digitale brief informatie over LOB-activiteiten. Vooral door het geven van informatie worden ouders betrokken bij LOB-activiteiten. Het bieden van handvatten aan ouders zodat zij hun kinderen op passende wijze kunnen coachen gebeurt in mindere mate. Tot nu toe is het LOB-minicollege de enige activiteit die hier enigszins op inzoomt.

In tegenstelling tot de goede informatieverstrekking met betrekking tot LOB-activiteiten, zijn ouders in mindere mate op de hoogte van het keuzeproces m.b.t. opleidings- of beroepskeuze van hun kind. Ouders die meer betrokken zouden willen worden bij de loopbaankeuzes van hun kind, geven vaker aan onvoldoende informatie te krijgen over dit keuzeproces. Dit heeft hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat decanen van het Rythovius College de ouders niet of nauwelijks betrekken bij het studiekeuzetraject dat ze met leerlingen doorlopen. Dit blijkt uit de resultaten van de interviews. Een relatief hoog percentage van de ouders (30%) wenst door de school meer betrokken te worden bij de loopbaankeuzes van hun kind.

Samenvattend kan worden gesteld dat ouders op dit moment vooral door het krijgen van informatie worden betrokken bij LOB, ouders geven daarbij aan goed op de hoogte te zijn van LOB-activiteiten. In mindere mate hebben zij inzicht in en/of worden zij actief betrokken bij het keuzeproces dat hun kind op school doorloopt m.b.t. de opleidings- of beroepskeuze.

6.3 Deelvraag 3. Welke begeleidende en ondersteunende rol spelen ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen *thuis* bij school- en beroepskeuze, loopbaanoriëntatie en vervolgopleidingen?

Volgens verschillende auteurs uit de literatuur (Bakker, 2013; Desforges & Abouchaar, 2003) draagt de betrokkenheid die thuis plaatsvindt het meeste bij aan schoolsucces. Kuijpers, Meijers & Gundy (2011) stellen dat het zinvol is om als ouder, thuis een open dialoog over loopbaankeuzes te voeren met je kind. Dit helpt hen om goede keuzes te maken voor opleiding en beroep. Door middel van de vragenlijst voor ouders is er een beeld ontstaan welke activiteiten ouders thuis verrichten om hun kind te ondersteunen en begeleiden bij het maken van een opleiding- of beroepskeuze. Uit de resultaten blijkt dat ouders het eens zijn met de auteurs. Zij zien een belangrijke rol voor zichzelf tijdens de loopbaankeuzes van hun kind. Dit uit zich onder andere in het volgende: ze begeleiden hun kind tijdens het loopbaanproces door thuis te praten over studie- of beroepskeuze en bezoeken samen met hun kind open dagen om zich te oriënteren op de vervolgstudie. Ook stimuleren bijna alle ouders (97%) hun kind na te denken over hun toekomst. Ouders weten over het algemeen wat de sterke en zwakke punten zijn van hun kind en in welke richting ze willen studeren of werken. Ouders zijn een bron van kennis, zij kunnen hun ervaringen delen met hun kind, dit kan het kind helpen de werkwaarden te ontwikkelen. Samengevat kan gesteld worden dat ouders thuis bewust bezig zijn met de loopbaanontwikkeling van hun kind. Hierbij hebben ze vooral een coachende rol, ze praten regelmatig met hun kind over studie- of beroepskeuze en stimuleren ze na te denken over de toekomst.

6.4 Deelvraag 4. Op welke wijze zijn ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen volgens de decanen *binnen* school bij LOB-activiteiten betrokken?

Uit het onderzoek naar gebruik, waardering, impact en behoefte aan LOB onder scholieren en studenten (Schut, Kuijpers en Lame, 2013) blijkt dat de meeste scholen voor voortgezet onderwijs ouders vooral informatief op de hoogte stellen van LOB-activiteiten. Via nieuwsbrieven, mailcontact of folders worden ouders betrokken bij LOB-activiteiten. Uit interviews met de decanen van het Rythovius College blijkt dat de uitkomst van het LAKS-onderzoek overeenkomt met de praktijk op de school. Ouders van de derde- en vierdejaars mavo leerlingen worden door middel van digitale brieven geïnformeerd over en betrokken bij LOB-activiteiten. Bij activiteiten zoals de algemene ouderavond, de mbo-voorlichtingsavond en het LOB-minicollege worden ouders uitgenodigd om naar school te komen. In het persoonlijke contact met de ouders heeft de mentor een belangrijke rol, hij of zij is volgende de decaan het eerste aanspreekpunt voor ouders. Samenvattend kan worden gesteld dat ouders voornamelijk door het krijgen van informatie betrokken worden bij LOB-activiteiten.

6.5 Hoofdvraag: Op welke wijze zijn ouders van derde- en vierdejaars mavo leerlingen betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van deze leerlingen?

De ondervraagde decanen benadrukken, evenals de ouders, het belang van de rol die ouders hebben tijdens de studiekeuze en schoolloopbaan van hun kind. Ouders zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid en zijn volgens de resultaten van het onderzoek, **thuis** in hoge mate betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van hun kind. Zij praten regelmatig met hun kind over loopbaankeuzes en stimuleren hen na te denken over de toekomst. Deze thuisbetrokkenheid bevordert de loopbaanontwikkeling van de leerling (Strijk, 2014). In mindere mate zijn ouders **binnen de school** betrokken bij de studiekeuze en loopbaanoriëntatie van leerlingen. Zij worden voornamelijk door het krijgen van informatie

over LOB-activiteiten betrokken maar krijgen daarentegen nauwelijks handvatten aangereikt om de loopbaancompetenties van leerlingen te versterken. Juist het ontwikkelen van loopbaancompetenties is belangrijk voor de leerlingen. Dit helpt hen goede keuzes te maken voor opleiding en beroep (Kuijpers, Meijers & Gundy, 2011). Als kinderen geholpen worden om hun loopbaancompetenties te ontwikkelen dan levert dit een bijdrage om gedurende hun verdere loopbaan voortdurend bewust en actief te blijven m.b.t. hun ontwikkeling. In de huidige tijd en arbeidsmarkt zijn begrippen als ‘een leven lang ontwikkelen en leren’ en ‘arbeidsmarktfithheid’ belangrijke begrippen. Door op jonge leeftijd de basis te leggen voor het ontwikkelen van loopbaancompetenties kunnen leerlingen niet alleen een passende studie-of beroepskeuze maken als vervolg op hun mavo-opleiding maar zijn zij ook beter toegerust voor hun verdere loopbaan. Uit het onderzoek komt naar voren dat op dit gebied van het bieden van handvatten aan ouders om hun kinderen te begeleiden in het verwerven van loopbaancompetenties nog winst te behalen is voor het Rythovius College.

Hoofdstuk 7. Discussie

In dit hoofdstuk wordt er gereflecteerd op de aanpak van het praktijkonderzoek door met een kritische blik terug te kijken. Wat zijn zwakke plekken geweest in het onderzoek, wat had .mogelijk anders of sterker gekund. Ook wordt aangegeven wat de sterke punten zijn in het onderzoek. Tot wordt er op basis van conclusies en praktijkinzichten een nieuw conceptueel model geschetst.

7.1 Beperkingen

De vragenlijst is door één ouder per kind ingevuld. Het gevolg hiervan kan zijn dat sommige ouders de vragenlijst invullen, maar de andere ouder deel heeft genomen aan de LOB-activiteit. Er kan hierdoor een vertekend beeld ontstaan. Bij een volgend onderzoek wordt er geadviseerd om de vraagstelling als volgt op te stellen: ‘Ik of mijn partner praat regelmatig met mijn kind over loopbaankeuzes’.

Het onderzoek focust zich op de betrokkenheid van ouders bij studiekeuze en loopbaan oriëntatie. De conclusie wordt getrokken op basis van de beoordeling van ouders en gedeeltelijk de decanen. Een mogelijke beperking van het onderzoek is dat de resultaten te eenzijdig gebaseerd zijn op de mening van ouders en decanen. Het had een breder beeld op kunnen leveren als ook leerlingen en mentoren betrokken zouden worden bij het onderzoek. Hoe ervaren zij de betrokkenheid van ouders en wat vinden zij hierin belangrijk?

In de opgestelde enquête voor ouders is de antwoordcategorie ‘neutraal’ opgenomen. Bij een volgend onderzoek is het raadzaam deze optie niet op te nemen in de enquête maar te werken met een vierpuntschaal. Op deze manier worden respondenten gedwongen een keuze te maken waardoor de conclusie uiteindelijk sterker wordt.

Voor een volgend onderzoek is het raadzaam om enkele open vragen op te nemen in de vragenlijst voor ouders. Bijvoorbeeld de vraag: ‘Op welke wijze zou u geïnformeerd willen worden over de studiekeuze van uw kind’. Dit geeft meer handvatten voor adviezen aan de school.

In het theoretisch kader zijn een aantal verouderde bronnen opgenomen. Deze ‘oerbronnen’ dateren van 1995 of eerder. Er is in het onderzoek zoveel mogelijk gebruik gemaakt van recente bronnen, echter enkele oudere wetenschappelijke bronnen zijn toch gebruikt omdat ze relevant zijn voor dit onderzoek. Het is echter mogelijk dat deze bronnen enigszins achterhaald zijn omdat veranderingen elkaar snel opvolgen, zowel op economisch, politiek als maatschappelijk vlak.

7.2 Sterke punten

Door de hoge respons (52,7%) geeft het onderzoek een betrouwbaar beeld en zijn de resultaten generaliseerbaar voor de onderzoeksgroep.

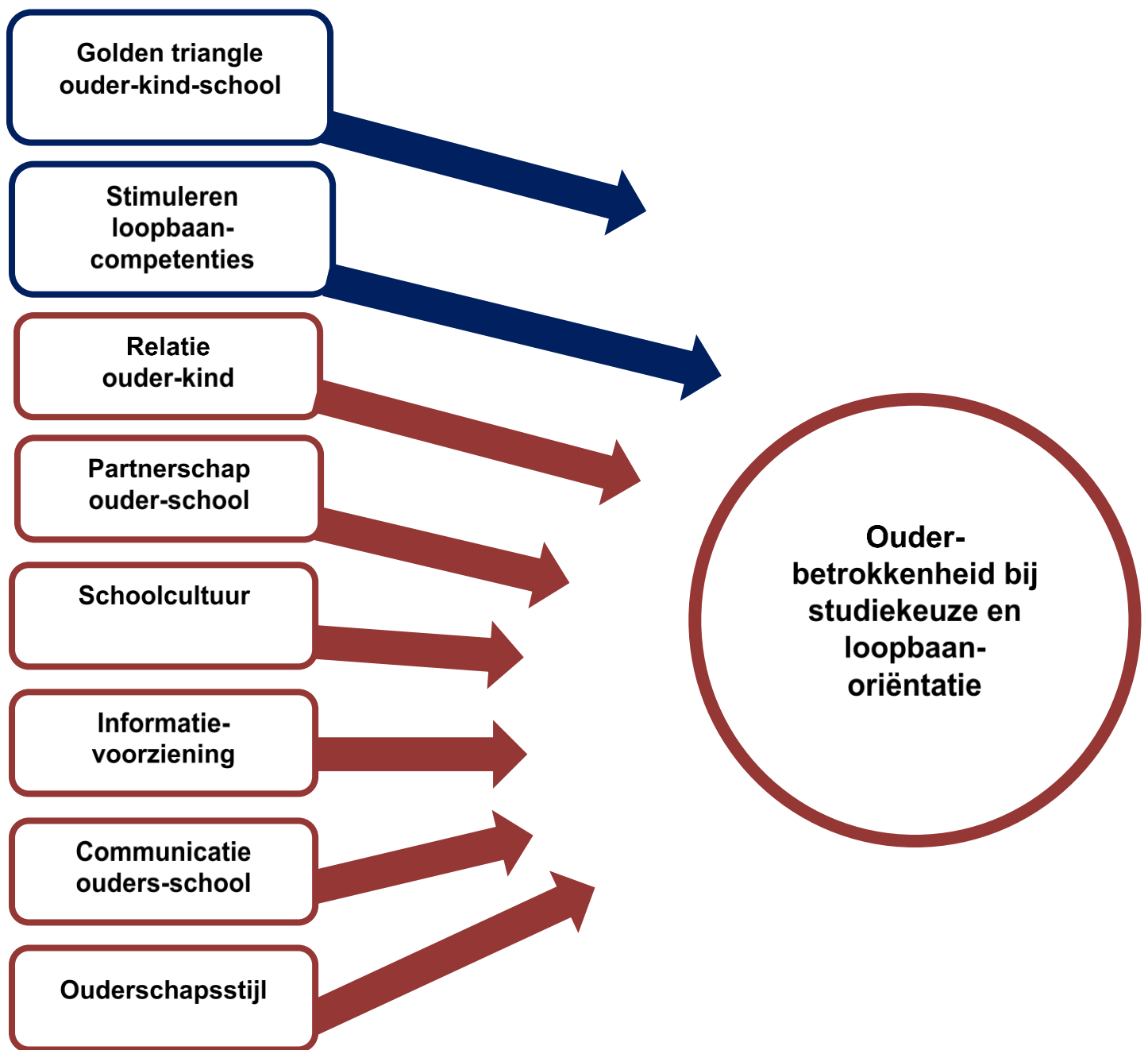
Er is bij het onderzoek gebruik gemaakt van een valide en betrouwbare bestaande vragenlijst. Deze vragenlijst is in opdracht van de Radboud Universiteit Nijmegen ontwikkeld door Klaassen, C., Vreugdenhil, B., Boonk, L. (2011). Voor deze vragenlijst is gekozen omdat deze goed aansluit bij het conceptueel model en het theoretisch kader.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is vergroot doordat er gekozen is voor een combinatie van twee onderzoeksmethodes. Door naast kwantitatief onderzoek ook gebruik te maken van kwalitatief onderzoek wordt gecontroleerd of de verkregen resultaten kloppen. (Verhoeven, 2008). Het combineren van dataverzamelmethode wordt triangulatie genoemd (Baarda, 2009).

In het praktijkonderzoek is er gebruik gemaakt van een best practice voorbeeld. Onderzocht is hoe een voortgezet onderwijs school in Arnhem haar ouders betrekt bij loopbaanactiviteiten. Hierdoor ontstaan nieuwe inzichten die het onderzoek versterken.

De conclusie van dit onderzoek is gebaseerd op 117 enquêtes en twee interviews. Verwacht wordt dat de conclusie voor de gehele onderzoekspopulatie geldt, maar doordat het aantal respondenten gelimiteerd is moet de conclusie met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

7.3 Nieuw conceptueel model

7.3.1. Toelichting nieuw conceptueel model

In het conceptueel model zijn twee nieuwe variabelen toegevoegd, namelijk 'golden triangle' en 'stimuleren loopbaancompetenties'. Deze toevoeging is gemaakt op basis van het inzicht dat is ontstaan vanuit de resultaten van het praktijkonderzoek en het theoretisch kader. Hieruit komt naar voren dat het versterken van de driehoek ouder-kind-school bijdraagt aan de ouderbetrokkenheid, evenals het stimuleren van loopbaancompetenties. Deze nieuwe variabelen zouden kunnen leiden tot concrete verbeteracties voor de school zoals het meer gezamenlijk optrekken in het studiekeuzeproces van de leerling en het bieden van handvatten aan ouders om de loopbaancompetenties van hun kinderen te stimuleren. Dit laatste heeft immers niet alleen een positief effect op de studiekeuze maar rust kinderen toe

om ook later actief met hun loopbaan bezig te blijven. De school zou kunnen zoeken naar innoverende manieren om hier vorm aan te geven, bijvoorbeeld door een training voor ouders te ontwikkelen.

Literatuurlijst

Baarda, B., Goede, M. de, & Dijkum, C. van (2011). *Statistiek met SPSS*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M. & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren hierbij vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.

Davies, D., & Johnson, V. (Eds.) (1996). Crossing boundaries with action research: A multinational study of school-family-community collaboration. *International Journal of Educational Research*, 25 (1), 75-105.

Dearing, E., McCartney, K., Weiss, H.B., Kreider, H. en Simpkins, S. (2004). The promotive effects of family educational involvement for low-income children's literacy. *Journal of School Psychology*, 42, p.445-460.

Desforges, C. & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: A literature review, research report 433*, London: Department for education skills.

Epstein, J., Sanders, M., Simon, B., Salinas, K., Jansorn, N., & Van Voorhis, F. (2002). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. Thousand Oaks: Corwin Press.

Galinsky, E. (2000). *Ask the children: The breakthrough study that reveals how to succeed at work and parenting*. New York: Quill.

Germeijs, V. & Verschueren, K. (2009). Adolescents' Career Decision Making Process: Related to Quality of Attachment to Parents? *Journal of Research on Adolescents*, 19, 459-483.

Hotchkiss, L., & Borow, H. (1996). Sociological perspectives on work and career development. *Career choice and development*, 3, 281-334.

Hill, N. E. & Tyson, D.F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45 (3), 740-763.

Hoover-Dempsey, K.V. & Sandler, H.W. (2005). *Final performance report for OERI Grant 3 R305T010673. The social context of parental involvement: a path to enhanced achievement*. Nashville: Vanderbilt University.

Kennisnet (2011). Trendrapport PO en VO. Technologieën van de toekomst.

Klaassen, C. (2008). *Scholen op weg naar educatief partnerschap met ouders*. Nijmegen: Radboud Universiteit.

Klaassen, C., Vreugdenhil, B., & Boonk, L. (2011). Ouders en de loopbaanoriëntatie van hun kinderen. Nijmegen: Radboud Universiteit.

Kock, H. *Help mijn kind moet kiezen*. Esstede, 2010.

Kuijpers, M. (2012). *Architectuur van leren voor de loopbaan: richting en ruimte (oratie)*. Heerlen: Open Universiteit.

- Kuijpers, M. & Meijers, F. (2012). *Leren luisteren en loopbaanleren. De effecten van een professionaliseringsproject voor mbo-docenten*. Trioprint grafisch centrum.
- Kuijpers, M., Meijers, F., & Gundy, C. (2011). The relationship between learning environment and career competencies of students in vocational education. *Journal for Vocational Behavior*, 21-30.
- Kuijpers, M, Meijers, F. & Winters A. (2008). *Loopbaanleren in het Noord-Oost Brabantse vmbo*. Nijmegen: Meijers Onderzoek & Advies.
- Lusse (2013). *Een kwestie van vertrouwen. Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het 'grootstedelijke' vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval*. Rotterdam: Rotterdam University Press.
<http://talentontwikkeling.hr.nl/PageFiles/235299/Een%20kwestie%20van%20vertrouwen%20-%20Mari%20abtte%20Lusse.pdf>
- Lusse, M. (2015). *Van je ouders moet je het hebben. Met ouders samenwerken aan het toekomstperspectief van de jeugd in Rotterdam Zuid*. Rotterdam: Hogeschool Rotterdam Uitgeverij.
- Lusse, M. & Diender, A. (2014). *Samen werken aan schoolsucces. School en ouders in het vo en mbo*. Bussum: Coutinho.
- Menheere, A., & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs*
- Ministerie van OCW. (2009). Ouderbetrokkenheid. Referentie: PO/B&S/94429. Den Haag
- Meijers, F., Kuijpers, M., & Bakker, J. (2006). Over leerloopbanen en loopbaanleren. Loopbaancompetenties in het (v)mbo. Verkregen van Het Plaform Beroepsonderwijs
http://www.hetplatformberoepsonderwijs.nl/media/dirs/26/data/over_leerloopbanen_en_loopbaanleren.Pdf
- Neuvel, J. & W. van Esch (2005). *De doorstroom van vmbo naar mbo. Een onderzoek naar de doorstroomregeling en de relatie tussen het beroepsperspectief en de beroepsopleiding in het mbo*. 's-Hertogenbosch: CINOP.
- Oomen, A. (2010). *Ouders en de loopbaan van hun kind. Onderzoeksrapportage*. Utrecht: APS.
- Otto, L. B. (2000). Youth perspectives on parental career influence. *Journal of Career Development*, 27(2), 111–118.
- Pameijer, N. (2012). *Samen Sterk: Ouders en School!* Leuven: Acco.
- Quinn, R. (1988). *Beyond Rational Management*. San Francisco/London: Jossey-Bass.
- Rythovius College (z.j.). www.rythoviuscollege.nl
- Schaaf, N. van der & Berg T. van den (2009). Ouderbetrokkenheid in de brede school. Een literatuuronderzoek naar effectieve manieren om het ontwikkelingsondersteunend gedrag van ouders te stimuleren. Groningen: Hanzehogeschool Groningen / Lectoraat Integraal Jeugdbeleid.
- Schut, F., Kuijpers, M., Lamé, M. (2013) *Onderzoek naar gebruik, waardering, impact en behoefte aan LOB onder scholieren en studenten*. Landelijk Actie Komitee scholieren.
- SER. (2013). *Maak baan voor een nieuwe generatie*. Werkgroep benutting arbeidspotentieel

migrantenjongeren.

SLO. (z.j.) Werkvormen voor het activeren van voorkennis. Verkregen van http://www.slo.nl/voortgezet/vmbo/themas/theoretische_leerweg/Actief-leren/Docentenmateriaal/

Smit, F. (2012). *Brug naar de toekomst. Meesterklasbundel Partnerschap Ouders, school en buurt*. ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F. (2007). *Inspraak en school. Modernisering inspraak primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Smit, F. (2012). *Ouders en school. Succesfactoren voor betrokkenheid*. Amsterdam: SWP Uitgevers.

Smit, F. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en participatie op scholen met veel en weinig achterstandsl leerlingen*. Nijmegen: ITS – Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2007a). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en participatie op scholen met veel en weinig achterstandsl leerlingen*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, ITS.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2008). *Ouders en innovatief onderwijs. Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op scholen met vormen van 'nieuw leren'*: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Steenhaert, B., Boessenkool, H. (2004) *De kwaliteit van kiezen*. RPA Stedendriehoek.

Strijk, M. (2016). *Handreiking ouderbetrokkenheid bij studiekeuze en loopbaanoriëntatie*

Ule, M., Živoder, A., & du Bois-Reymond, M. (2015). 'Simply the best for my children': patterns

Verhoeven, N. (2011) *Wat is onderzoek?* Boom Lemma Uitgevers

VO-raad (2010). *LOB-scan*. Utrecht: VO-raad.

VO-raad (z.j.) *Ouderbetrokkenheid bij LOB*. VO-raad.

VO-raad (2009). *Stimuleringsplan LOB*. Utrecht: VO-raad.

Vries, P. de (2010). *Handboek ouders in de school*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en advies

Vries, P. de (2007). *Handboek ouders in de school*. Hoevelaken: CPS uitgeverij.

Vries, P. de (2013). *Ouderbetrokkenheid 3.0 Van informeren naar samenwerken*. CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

Wit, C. de (2006). Partnerschap tussen school en ouders als vruchtbare inbedding voor medezeggenschap. In F. Smit (Ed.), *Surfen op de golven van de medezeggenschap in het onderwijs* Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Wit, C. de (2005). *Partnerschap tussen school en ouders. In het belang van het kind*. Den Bosch: KPC Groep.

Young, R.A., Valach, L., Ball, J., Paseluiko, M. A., Wong, Y. S., DeVries, R. J., et. Al. (2001). Career development in adolescence as a family project. *Journal of Counseling Psychology*

Bijlage 1. Transcript - Interview Nelleke den Braber (decaan havo/vwo)

Interviewer (I): Hoi Nelleke, dankjewel dat ik je mag interviewen voor mijn onderzoek. Mijn eerste vraag is of jij jezelf kort kan introduceren. Welke functie heb je bijvoorbeeld?

Respondent (R): Nou oké, mijn naam is dus Nelleke den Braber en ik ben werkzaam op het Rythovius College. Ik ben docent drama en decaan voor de sector havo/vwo. Ik geef acht uur per week drama les en de overige uren ben ik aanwezig op het decanaat.

(I): Oké, mijn eerste vraag gaat over jouw belevenis. Hoe beleef jij als decaan de betrokkenheid van ouders bij de loopbaanoriëntatie en –begeleiding van hun kinderen?

(R): Ja, wij doen als school natuurlijk alle moeite om ouders erbij te betrekken middels informeren via de mail, bijvoorbeeld dat er activiteiten op school zijn en dat er een ouderavond is. Ik heb het idee dat wanneer er nieuwe ouders of leerlingen zijn dat die wel degelijk naar ouderavonden komen, daar is dus betrokkenheid. Ouders laten dat ook merken tijdens een ouderavond, na afloop komen ze dan nog persoonlijk naar je toe om een aantal vragen te stellen. Echter zou het naar mijn inziens nog veel meer kunnen, want ouders die naar een ouderavond komen die heb je al, maar het gaat nou net om dat aantal welke thuis zit.

(I): En heb jij als decaan misschien een idee hoe je nou net die ouders zou kunnen bereiken? Want op welke manier naast mailcontact heb jij als decaan contact met de ouders?

(R): Wij doen er alles aan om ouders informatie te geven over de loopbaanontwikkeling van hun kind. Er is een website met een speciaal kopje 'decanaat', dit is onlangs helemaal vernieuwd. Helaas hoor je soms van mensen terug dat ze het niet makkelijk kunnen vinden en eerst moeten inloggen etc., ze vinden het dan teveel handelingen waarschijnlijk. Het heeft een reden waarom dit is afgeschermd, het is namelijk heel specifiek voor ons Rythovius College bedoeld. Het zijn ook vaak de ouders van de kinderen die thuis niet zoveel vertellen, die aangeven te weinig informatie te krijgen. Op het begin van het jaar krijgen leerlingen van ons een LOB-wegwijzer waar alle LOB-activiteiten opstaan mee naar huis, we vragen ze dit te delen met hun ouders maar als ze dit vervolgens niet doen hebben wij ook geen poot om op te staan.

(I): Oké dit is wel helder voor mij nu. Even denken, waar ligt volgens jou de grootste verantwoordelijkheid voor LOB?

(R): Bij een examenkandidaat heb je een gedeelde verantwoordelijkheid vind ik, dan mag je ook een stukje verantwoordelijkheid bij de leerling neerleggen, met name bij 6 vwo vind ik dit. 5 havo moet al wat meer geholpen worden maar niet elke leerling heeft evenveel steun nodig dus je kunt er eigenlijk geen leeftijd op plakken. Het zou in de meest ideale situatie een driehoek moeten zijn van de ouders, de leerling en de school. Dat is ons ideaal plaatje, van de ouders weet wat de school doet, de school weet wat de ouder thuis doet en de leerling staat daarbij centraal. Die golden triangle zou gewoon geweldig zijn. Ik hoop dan ook dat de grootste verantwoordelijkheid bij ons alle drie ligt maar ik ben bang dat de realiteit is dat die bij de school ligt en gedeeltelijk bij de leerling. Er zijn namelijk zeker leerlingen die wel hun eigen verantwoordelijkheid nemen.

(I): Oké en wat denk jij dat er nodig is om die ouders meer te betrekken zodat school en ouders samen oplopen.

(R): Ja dat is een goede vraag, je begint natuurlijk met ze goed te informeren. Elk jaar denk je ook na over een nieuwe activiteit op te zetten om de ouders te betrekken. Zo hebben we vorig jaar voor het eerst bijvoorbeeld een 'LOB minicollege' gehouden om loopbaanoriëntatie en –begeleiding nog eens onder de aandacht te brengen. Dat verliep heel goed en dat werkt dus blijkbaar wel, aan de andere kant ben ik mezelf er ook van bewust dat ook op zo'n avond mensen komen die al betrokken zijn. We kunnen niet meer doen vind ik dan dat we nu eigenlijk al doen, je kunt niet elke ouder gaan bellen en die naar school slepen. De thuissituatie is in deze maatschappij ook zo anders, een leerling heeft twee vaders of twee moeders of de ouders zijn bijvoorbeeld gescheiden en het kind pendelt op en neer. Dat

maakt de situatie nog lastiger.

(I): Oké dan ben ik nu nog benieuwd naar een aantal voorbeelden. Op welke wijze zijn volgens jou ouders betrokken binnen de school bij LOB-activiteiten? Wat doe jij als decaan daaraan?

(R): Ze zijn in ieder geval betrokken door de ouderavonden, waarbij ze geacht worden te komen. Maar de vraag is dus of ze allemaal komen, wij vinden het zinnig dat ze komen want daar wordt benadrukt dat de ouder wel degelijk een rol heeft en een verantwoordelijkheid, daar wijs ik ze als decaan altijd op. De adjunct-sectordirecteur doet dat ook altijd, die benadrukt de rol van ouders ook nog eens tijdens de ouderavond. Daarnaast heeft de mentor ook een belangrijke rol, die moet het stukje LOB ook delen met de ouders. Wanneer ze in de derde klas zitten heeft de mentor ook een gesprek met de ouders over de profielkeuze. Ook organiseren we sinds vorig jaar dus een 'LOB-minicollege' waarbij dit jaar het thema: ouderbetrokkenheid centraal staat. Het belang wordt daar nogmaals benadrukt. Dat zijn eigenlijk wel de meest concrete zaken.

(I): Oké, dan heb ik nog een laatste vraag daarover. Stel voor, een leerling komt op het decanaat binnen en geeft aan niet te weten welke studie hij of zij wilt gaan volgen. Jij als decaan gaat vervolgens een traject aan met deze leerling, wordt de ouder daar ook van op de hoogte gesteld? Zo ja, op welke manier gebeurt dat? Of leggen jullie die verantwoordelijkheid misschien bij de leerling? Hoe controleren jullie dan dat dit gebeurt, mail je dan bijvoorbeeld naar de ouder?

(R): Ja dit is een goede vraag, in mijn geval gebeurt het mailen naar de ouder niet zo vaak. Maar laat ik beginnen met het traject, in het begin van het traject stel ik altijd de vraag aan de leerlingen of ze dit thuis ook hebben besproken. Als dat niet het geval is vraag ik ook waarom, soms kom je dan achter een lastige thuissituatie. In veel gevallen zeggen ze toch dat ze het thuis bespreken. Bellen doe ik af en toe met ouders, maar dat zijn eigenlijk meer praktische zaken.

(I): Oké, maar wanneer jij een traject aangaat met een leerling worden de ouders dus niet constant op de hoogte gehouden van de belangrijkste ontwikkelingen?

(R): Nee dat is ondoenlijk, honderden leerlingen he, nee dat doen we niet.

(I): Oké, ik wil je bedanken voor je tijd. Ik heb genoeg informatie en kan hiermee aan de slag.

Bijlage 2. Transcript - interview Esther Biemans (decaan mavo)

Interviewer (I): Hee Esther, fijn dat ik je kan interviewen. Jouw informatie is extra belangrijk voor mijn onderzoek omdat jij de mavo decaan bent en mijn onderzoek tot slot afgebakend is voor de mavo afdeling. Zou jij je eerst kort willen introduceren.

Respondent (R): Mijn naam is Esther Biemans en ik ben nu ongeveer 12,5 werkzaam op het Rythovius College. Ik ben lange tijd naast decaan ook docent economie geweest maar sinds kort ben ik hiermee gestopt. Momenteel ben ik drie dagen per week werkzaam op het decanaat.

(I): Dankjewel, hoe beleef jij als decaan mavo de betrokkenheid van ouders bij de loopbaanoriëntatie en –begeleiding van hun kinderen.

(R): Ik vind de betrokkenheid van ouders eigenlijk wel goed. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de mbo-voorlichtingsavond, daarvan vind ik dat het een belangrijke activiteit is. De opkomst van ouders is daar goed en de betrokkenheid van ouders is er dan ook zeker. Hoe goed ouders hun mail lezen weet ik niet heel goed. Als ik kijk naar ouderavonden, die worden altijd heel goed bezocht. Dit zijn de ouderavonden aan het begin van het jaar en halverwege, de algemene ouderavonden. De adjunct-sectordirecteur doet een kort verhaaltje net zoals de decaan en vervolgens de mentoren. Daarnaast krijg ik ook regelmatig ouders die mij mailen of bellen omdat ze met een bepaalde kwestie zitten. Ook het LOB-minicollege werd afgelopen jaar heel goed bezocht. Dus de activiteiten die we de ouders aanbieden worden naar mijn mening goed bezocht.

(I): Oké dankjewel, als we het dan hebben over de grootste verantwoordelijkheid voor LOB, waar vind jij dan dat die ligt?

(R): Voor mijn gevoel ligt die op school voor het grootste gedeelte. Zoals het zou horen moet het school, ouders en leerling zijn. Ik probeer op school een actieve rol te hebben ook naar bijvoorbeeld de mentoren, zodat zij weten wat ze op het gebied van LOB moeten overbrengen naar hun klas. Ik vermoed dat veel ouders zeggen dat de verantwoordelijkheid bij ons allemaal ligt, dus die driehoek. Maar dat ze in realiteit een groot gedeelte bij de school leggen.

(I): Oké en op welke manier probeer jij als decaan de ouders dan toch binnen de school te betrekken bij LOB en de studiekeuze van leerlingen.

(R): Om te beginnen worden ze door mij binnen de school betrokken bij de mbo-voorlichtingsavond. Hier krijgen de ouders van de leerlingen van drie en vier mavo een brief over, hierin staat het belang van de avond en het programma, ouders worden ook geacht mee te komen met hun kind. De plenaire ouderavond, waar ik als decaan een presentatie geef over LOB en het programma voor aankomend schooljaar. Sinds afgelopen jaar dan ook het LOB-minicollege, waarbij altijd een LOB-thema centraal staat. De LOB-keuzedag voor drie mavo, waarbij ouders ook een brief krijgen ter informatie. Dus wat dat betreft worden ouders binnen school bij redelijk wat activiteiten betrokken.

(I): Dankjewel, en wanneer jij een traject aangaat met een leerling omdat hij of zij niet weet wat wilt gaan studeren. Hou je dan ook de ouders op de hoogte van dit traject?

(R): Nee dat doe ik eigenlijk bijna nooit omdat de vraag meestal vanuit de leerling komt om een traject aan te gaan. Ik ga er misschien automatisch wel vanuit dat het dan thuis ook besproken wordt. Dat is eigenlijk wel een goede vraag van je.

(I): Ja, leerlingen zeggen misschien voor het gemak dat ze het thuis wel zullen bespreken maar waarschijnlijk gebeurt dit niet in alle gevallen. Ik kan uit de resultaten van mijn onderzoek ook opmaken dat niet alle ouders vinden dat ze goed op de hoogte worden gehouden door de school als het gaat om de loopbaankeuzes van hun kind.

(R): Ja dat is misschien ook wel iets om over na te denken, misschien ga ik er teveel vanuit dat kinderen het thuis wel bespreken, ook omdat ik dit vaak genoeg benadruk bij hen. Maar ik mag er eigenlijk niet automatisch vanuit gaan dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Wanneer een ouders het zelf aan mij vraagt dan krijgt die de informatie natuurlijk wel, maar het is niet zo dat ik als decaan ermee naar de ouders ga nee. Dat zou ik misschien wel kunnen doen in de toekomst.

(I): Oké, dan heb ik nog een laatste vraag hierover. Zou je graag zien dat ouders nog meer

worden betrokken binnen de school binnen LOB-activiteiten? Zo ja op welke manier dan?

(R): Ikzelf heb op mijn lijstje staan dat we met het stukje informatie misschien nog meer kunnen doen. Op de website hebben we wel tips staan of filmpjes om te kijken maar daar zou ik eigenlijk tijdens een ouderavond nog meer aandacht voor willen hebben. Dat we de ouders nog meer kunnen betrekken in het proces voor de studiekeuze, tips en informatie over hoe doe je dat nou eigenlijk, hoe begeleid ik mijn kind hierin. Misschien een vrijblijvende informatieavond over 'hoe kies je nou'. Dat is iets waarvan ik denk dat we heel sterk mee zouden kunnen scoren. Je ziet bijvoorbeeld dat het Summa College dat ook doet, die bieden ouders iedere maand een facultatieve avond aan met informatie over het keuzeprocess. Die avonden zijn altijd volgeboekt, dat is een succes.

Bijlage 3. Codeboek

Ouderbetrokkenheid bij LOB
-LOB-activiteiten

Verantwoordelijk voor LOB
-Schoolverantwoordelijkheid
-Ouderverantwoordelijkheid
-Golden triangle

Ouderbetrokkenheid tijdens studiekeuzetraject

Stimuleren ouderbetrokkenheid
-Informatieavonden
-Informatievoorzieningen

Bijlage 4. Vragenlijst ouders

Algemeen

1. Wat is uw geslacht?
 - ☐ Man
 - ☐ Vrouw
2. Wat is uw nationaliteit?
 - ☐ Nederlands
 - ☐ Anders, namelijk...
3. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?
 - ☐ Geen opleiding
 - ☐ Lagere school / basisonderwijs
 - ☐ LBO, VBO, LTS, LHNO, VMBO
 - ☐ MAVO, VMBO-t, MBO-kort
 - ☐ MBO, MTS, MEAO
 - ☐ HAVO, VWO, Gymnasium
 - ☐ HBO, HEAO, PABO, HTS
 - ☐ Universiteit
 - ☐ anders, namelijk
4. In welke klas zit uw kind?
 - ☐ 3 mavo
 - ☐ 4 mavo
5. Wat is de leeftijd van uw kind?
 - ☐ 14
 - ☐ 15
 - ☐ 16
 - ☐ 17
 - ☐ anders, namelijk

Globaal

6. Ik ben op de hoogte van de prestaties van mijn kind op school
 - ☐ Zeer mee oneens
 - ☐ Mee oneens
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Mee eens
 - ☐ Zeer mee eens
7. Ik ben op de hoogte van hoe mijn kind zich voelt op school
 - ☐ Zeer mee oneens
 - ☐ Mee oneens
 - ☐ Neutraal
 - ☐ Mee eens
 - ☐ Zeer mee eens

8. Ik bezoek altijd de ouderavonden

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

9. Ik heb weleens contact gehad met de schooldecaan

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

10. Ik bezoek altijd bijeenkomsten op de school (bv. voorlichtingsavonden)

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

Verantwoordelijk voor schoolloopbaan

11. Ik ben als ouder het meest verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

12. De school is het meest verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

13. Een kind zelf is het meest verantwoordelijk voor de eigen schoolloopbaan

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

14. De schoolloopbaan van mijn kind is een gedeelde verantwoordelijkheid van de school, het kind en de ouders

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

15. School en ouders zijn samen verantwoordelijk voor de schoolloopbaan van de leerling

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

Kennis over LOB-activiteiten

16. Ik weet wat de school doet aan opleidings- en beroepskeuze oriëntatie

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

17. Ouders worden op deze school goed bij de keuze voor opleiding en beroep betrokken

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

18. De school geeft mij voldoende informatie over de opleidings- of beroepskeuze van mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

19. Mijn kind wordt op school gestimuleerd om na te denken over toekomstig beroep of opleiding

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

20. De school stimuleert mijn kind om weloverwogen loopbaankeuzes te maken

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

21. Ik word als ouder onvoldoende betrokken bij de loopbaanbegeleiding van mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

22. De school van mijn kind zou de ouders meer moeten betrekken bij de loopbaankeuzes

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

LOB-activiteiten thuis

23. Ik stimuleer mijn kind om na te denken over de eigen de eigen toekomst

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

24. Ik heb als ouder een duidelijk beeld van wat mijn kind zou kunnen worden

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

25. Ik praat regelmatig met mijn kind over studie- of beroepskeuze

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

26. Ik bezoek altijd open dagen met mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

27. Ik weet in welke richting mijn kind wil studeren/werken

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

28. Ik ben als ouder zeer belangrijk bij de loopbaankeuzes van mijn kind

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

29. Ik weet als ouder wat de sterke- en zwakke punten van mijn kind zijn

- ☐ Zeer mee oneens
- ☐ Mee oneens
- ☐ Neutraal
- ☐ Mee eens
- ☐ Zeer mee eens

Bijlage 5. Vragenlijst decanen

1. Hoe beleef jij als decaan de betrokkenheid van ouders bij de loopbaanoriëntatie en –begeleiding van hun kinderen?
2. Waar ligt naar uw mening de grootste verantwoordelijkheid voor LOB?
3. Wat is uw beeld van de activiteiten die ouders thuis ontplooien op het gebied van LOB?
4. In welke mate vindt u dat jij als decaan ouders betreft bij LOB t.a.v. hun kinderen?
5. Welke mogelijkheden ziet u voor het vergroten van de ouderbetrokkenheid?